

Horen, zien en NIET zwijgen!

Een onderzoek naar een uitbreiding van het aanbod deskundigheidsbevordering over het inzetten van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling waarmee de gezinscoaches aan kunnen sluiten bij de behoeften van de basisscholen.

(Elser30, 2010)

Hogeschool

van Arnhem en Nijmegen

synthese
thuis in je wijk

Afstudeeronderzoek van
Lindy Claessens en
Loes van den Heuvel

Opleiding
HBO Pedagogiek
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Begeleiders
K. Longstaff | Y. Imming | I. Verkoulen

Datum voltooiing onderzoek
Juni 2017

Horen, zien en NIET zwijgen!

Een onderzoek naar een uitbreiding van het aanbod deskundigheidsbevordering over het inzetten van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling waarmee de gezinscoaches aan kunnen sluiten bij de behoeften van de basisscholen.

Auteurs

Lindy Claessens en
Loes van den Heuvel

Dit onderzoek is verricht ten behoeve van het studieonderdeel 'Onderzoek & Innovatie' van de opleiding Pedagogiek

Plaats van uitgave

Venray

Opdrachtgever

Welzijnsorganisatie Synthese
K. Longstaff en Y. Imming

Opleiding en onderwijsinstelling

HBO Pedagogiek | Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
I. Verkoulen

Datum voltooiing onderzoek

Juni 2017

Voorwoord

*“She walks to school with the lunch she packed
Nobody knows what she’s holding back
Wearing the same dress she wore yesterday
She hides the bruises with the linen and lace”*

Martina McBride – Concrete Angel

(Songteksten.nl, z.d.)

Het onderzoeksrapport ‘Horen, zien en NIET zwijgen!’ is het resultaat van een vier maanden durende afstudeerperiode bij Welzijnsorganisatie Synthese. Dit rapport, ten behoeve van het studieonderdeel ‘Onderzoek & Innovatie’, is tevens de afronding van onze studie HBO-Pedagogiek aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Wij, de onderzoekers Lindy Claessens en Loes van den Heuvel, merken dat huiselijk geweld en kindermishandeling een actueel en gevoelig thema is in de maatschappij. De gezamenlijke interesse die wij delen als beroepsprofessional in opleiding voor het vergroten van de veiligheid in gezinnen maakt dat wij ons volledig hebben ingezet om dit onderzoek tot een goed einde te brengen. Wij vonden het interessant om met betrokkenen in gesprek te gaan over dit onderwerp en het was prettig dat zij hiervoor open stonden.

Graag willen wij van deze mogelijkheid gebruik maken om een aantal personen te bedanken. In het bijzonder gaat onze dank uit naar K. Longstaff en Y. Imming voor hun openheid, enthousiasme, feedback en ondersteuning in deze periode. Daarnaast willen wij I. Verkoulen, onze begeleider vanuit de opleiding, bedanken voor haar luisterend oor tijdens en kritische feedback op ons onderzoek. Bovendien gaat onze dank uit naar G. Hustedt, J. Houben, de leerkrachten en de intern begeleiders voor hun bijdrage aan ons onderzoek.

Wij hopen dat dit onderzoek voor de gezinscoaches van het samenwerkingsverband tussen MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese een toegevoegde waarde is aan het preventieve werk binnen de basisscholen van SPOVenray. Wij zijn tevreden met het eindresultaat wat we in samenwerking met bovengenoemde personen hebben kunnen neerzetten.

Wij wensen u veel leesplezier!

Lindy Claessens en Loes van den Heuvel, 2 juni 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting.....	6
Hoofdstuk 1 – Inleiding	8
1.1 Aanleiding van het praktijkonderzoek.....	8
1.2 Globale vraag vanuit de praktijk	9
1.3 Context van het onderzoek	9
1.4 Leeswijzer.....	10
Hoofdstuk 2 – Probleemanalyse.....	11
2.1 Analyse van het probleem in de praktijk.....	11
2.1.1 Perspectief van de opdrachtgever op het praktijkprobleem.....	11
2.1.2 Andere betrokkenen en hun perspectief op het praktijkprobleem.....	12
2.1.3 Relevantie van het doen van onderzoek naar het praktijkprobleem	14
2.2 Analyse van het probleem in de literatuur	15
2.2.1 De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	15
2.2.2 Pedagogische relevantie van het doen van onderzoek naar het praktijkprobleem	16
2.2.3 Samenwerken om huiselijk geweld en kindermishandeling aan te pakken	17
2.2.4 Verantwoordelijkheden van de gemeenten en verwachtingen ten aanzien van het basisonderwijs met betrekking tot de meldcode	18
2.2.5 Realiteit met betrekking tot de toepassing van de meldcode in het basisonderwijs	19
2.2.6 Mogelijke behoeften van de medewerkers in het basisonderwijs op het gebied van deskundigheidsbevordering over de meldcode.....	20
2.3 Conclusie probleemanalyse	22
2.4 Probleemstelling	23
2.4.1 Doelstelling.....	23
2.4.2 Vraagstelling.....	24
Hoofdstuk 3 – Methode van onderzoek	25
3.1 Onderzoeksbenadering.....	25
3.2 Respondenten	25
3.3 Procedure van het onderzoek	26
3.4 Meetinstrumenten	27
3.5 Analyse.....	28
3.6 Betrouwbaarheid en validiteit	30
3.7 Draagvlak.....	31

Hoofdstuk 4 – Resultaten.....	33
4.1 Deelvraag 1: Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen bij het inzetten van de meldcode?.....	33
4.1.1 Behoeften bij stap 1 van de meldcode: in kaart brengen van signalen.....	33
4.1.2 Behoeften bij stap 2 van de meldcode: collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding.....	34
4.1.3 Behoeften bij stap 3 van de meldcode: gesprek met de cliënt	35
4.1.4 Behoeften bij stap 4 van de meldcode: wegen van het geweld of de kindermishandeling	36
4.1.5 Behoeften bij stap 5 van de meldcode: beslissen: hulp organiseren of melden.....	37
4.1.6 Behoeften in het algemeen bij het inzetten van de meldcode	37
4.2 Deelvraag 2: Met welke randvoorwaarden moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?	38
4.2.1 Randvoorwaarde tijd.....	38
4.2.2 Randvoorwaarde geld	39
4.2.3 Randvoorwaarde kwaliteit.....	39
4.2.4 Overige.....	40
Hoofdstuk 5 – Conclusies en discussies.....	41
5.1 Conclusies deelvragen en beantwoording van de onderzoeksvraag	41
5.2 Discussies.....	45
5.3 Suggesties voor vervolgonderzoek	46
5.4 Aanbevelingen voor de praktijk	46
Literatuurlijst	48
Bijlagen	52
Bijlage I – Stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	53
Bijlage II – Interviewguide medewerkers basisscholen.....	54
Bijlage III – Interviewguide Hustedt en Houben.....	63
Bijlage IV – Afspraken over transcriberen	70
Bijlage V – Analysesets en definiëring van de codes	72
Bijlage VI – Verklaring geheimhouding.....	77

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen Welzijnsorganisatie Synthese te Venray. Synthese biedt ondersteuning aan burgers in Noord- en Midden Limburg op verschillende gebieden, bijvoorbeeld bij burgerinitiatieven of vragen bij opvoeden en opgroeien (Synthese, z.d.). Gemeente Venray heeft een team van gezinscoaches samengesteld. De gezinscoaches komen van verschillende organisaties, namelijk MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese. Zij kunnen preventieve ondersteuning bieden aan professionals, zoals medewerkers van het basisonderwijs (Zande & Arts, 2016, pp. 4-9). Hieronder valt het geven van een voorlichting over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze voorlichting wordt momenteel alleen gegeven door Longstaff. Zij heeft opgemerkt dat deze voorlichting onvoldoende aansluit bij de behoeften aan deskundigheidsbevordering van de medewerkers in het basisonderwijs om de meldcode daadwerkelijk in te gaan zetten. Uit onderzoek door middel van groepsinterviews met leerkrachten blijkt dat leerkrachten te weinig praktische kennis en communicatieve vaardigheden bezitten als het gaat om handelen bij huiselijk geweld en kindermishandeling (Schols, Ruiters & Öry, 2013, p. 5). Alleen kennisoverdracht is niet voldoende. Medewerkers in het basisonderwijs moeten beschikken over de juiste kennis, vaardigheden en houdingsaspecten waardoor zij meer bekwaam worden in het handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling (Popeijus, Geldens & Popeijus, 2006, p. 15; F. Jans, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017).

In dit onderzoek is er gekeken naar een passende uitbreiding van de huidige voorlichting. De onderzoeksvraag luidt als volgt:

Met welke uitbreiding van het aanbod deskundigheidsbevordering over het inzetten van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen de gezinscoaches van het samenwerkingsverband tussen MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese aansluiten bij de behoeften van de medewerkers van de basisscholen van SPOVenray?

Het doel van het onderzoek is dat door het bestaande aanbod, de voorlichting, uit te breiden en daarmee aan te sluiten bij de behoeften van de medewerkers in het basisonderwijs, de medewerkers de meldcode meer gaan inzetten en hierbij minder belemmeringen ervaren.

Om antwoord te krijgen op bovenstaande onderzoeksvraag is kwalitatief onderzoek verricht. Hierbij zijn twaalf half gestructureerde interviews gehouden met vijf intern begeleiders, vijf leerkrachten, de leidinggevende van Synthese Venray en de interim coördinator van de gezinscoaches aan de hand van interviewguides. Hierdoor zijn de behoeften van de medewerkers van de basisscholen die onder SPOVenray vallen en de randvoorwaarden waarmee rekening gehouden dient te worden bij een uitbreiding van het bestaande aanbod in kaart gebracht.

Uit de interviews met de leerkrachten en intern begeleiders is naar voren gekomen dat er behoefte is aan een verdiepingsbijeenkomst waarin aan de hand van casuïstiek en theorie de stappen van de meldcode worden doorlopen. Hierbij is het van belang dat er stil wordt gestaan bij de signalen die horen bij huiselijk geweld en kindermishandeling en het doornemen en oefenen van gesprekstechnieken om met ouders en kinderen in gesprek te gaan over de vermoedens. Daarnaast zijn er een aantal hulpmiddelen naar voren gekomen, zoals een checklist met signalen, waar respondenten behoefte aan hebben. Kijkende naar de randvoorwaarden waarmee rekening gehouden dient te worden bij een uitbreiding van het bestaande aanbod zijn genoemde behoeften te realiseren qua tijd en geld. Er dient rekening gehouden te worden met enkele kwaliteitseisen, zoals het primaire proces en de visie van Synthese.

De onderzoekers hebben naar aanleiding van het onderzoek een aantal aanbevelingen gedaan voor de praktijk. Een van deze aanbevelingen is de verdiepingsbijeenkomst, zoals hierboven is genoemd. Deze verdiepingsbijeenkomst zal door de onderzoekers worden uitgewerkt in een basisdraaiboek.

Hoofdstuk 1 – Inleiding

Twee tieners zijn slachtoffer geworden van jarenlange verwaarlozing, mishandeling en vernedering. In maart 2016 werden de stiefmoeder en de vader van de twee veroordeeld nadat een van de kinderen onderkoeld gevonden werd. Uit onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie voor de Gezondheidszorg bleek dat er al enige tijd signalen waren vanuit de omgeving, maar daarmee werd niets gedaan (NOS, 2016).

Deze tieners zijn slechts twee van de ruim 119.000 kinderen in Nederland die jaarlijks slachtoffer worden van huiselijk geweld en kindermishandeling (Veilig Thuis, z.d.-a). Uit recent onderzoek van de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) blijkt dat bijna 27 procent van de kinderen uit groep 7 en 8 aangeeft ooit met kindermishandeling te maken te hebben gehad (Nederlands Jeugdinstituut [NJI], 2016).

Kindermishandeling is al lange tijd een maatschappelijk probleem. In de afgelopen jaren is dit probleem steeds meer (zichtbaar) onder de aandacht gekomen (Kooijman, 2011, p. 9), denk bijvoorbeeld aan de campagnes van Veilig Thuis. Volgens Kooijman (2011, p. 9) is deze aandacht voortgekomen uit het feit dat het onderwerp 'kindermishandeling' een steeds meer vooropstaande plaats in heeft genomen in de politiek en bij professionals.

1.1 Aanleiding van het praktijkonderzoek

Sinds 1 juli 2013 zijn organisaties uit zes verschillende sectoren verplicht om over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling¹ te beschikken en beroepsprofessionals dienen deze in te zetten bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling (NJI, z.d.-b). Dit geldt voor de beroepsprofessionals en organisaties uit de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie² (Rijksoverheid, z.d.). Door de gezinscoaches uit het samenwerkingsverband in gemeente Venray tussen MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese³ kan er een voorlichting gegeven worden over de meldcode aan medewerkers in het onderwijs met als doel dat zij de meldcode meer gaan begrijpen en in gaan zetten. Sinds het schooljaar 2015-2016 wordt de voorlichting gegeven en deze wordt verzorgd door Longstaff, gezinscoach bij Synthese. Longstaff is naast gezinscoach ook maatschappelijk werker en aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling binnen Synthese Venray. Zij geeft de voorlichting

¹ In de tekst zal er gesproken worden over 'de meldcode', te lezen als: de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. In 2.2.1 worden de meldcode en de definities van huiselijk geweld en kindermishandeling kort toegelicht.

² In de tekst zal er gesproken worden over 'de zes sectoren' of 'de sectoren', te lezen als: sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie.

³ In de tekst zal er gesproken worden over 'de gezinscoaches (van het samenwerkingsverband)', te lezen als: het samenwerkingsverband tussen de gezinscoaches van MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese. In 1.3 wordt het samenwerkingsverband kort toegelicht.

over de meldcode op scholen vanuit haar functie als gezinscoach. In het onderzoek wordt gesproken over het samenwerkingsverband, omdat de wens is dat meerdere gezinscoaches in de toekomst iets kunnen gaan betekenen in het geven van de voorlichting op scholen. Tijdens het geven van de voorlichting werd door Longstaff opgemerkt dat de voorlichting onvoldoende aansluit bij dat wat de medewerkers in het basisonderwijs nodig lijken te hebben (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 15 februari 2017).

1.2 Globale vraag vanuit de praktijk

Dit afstudeeronderzoek is voortgekomen uit het signaal van Longstaff. Er werd opgemerkt dat de voorlichting, zoals beschreven in 1.1, onvoldoende aansluit bij dat wat de medewerkers in het basisonderwijs nodig lijken te hebben bij het inzetten van de meldcode (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 15 februari 2017). In dit onderzoek is gekeken naar een verbetering van en/of aanvulling op de voorlichting aan de medewerkers in het basisonderwijs met als doel dat de medewerkers de meldcode meer in gaan zetten en hierbij minder belemmeringen zullen ervaren. Een uitgebreide beschrijving van het probleem in de praktijk is te vinden in paragraaf 2.1.

1.3 Context van het onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen Welzijnsorganisatie Synthese te Venray. Synthese biedt ondersteuning aan burgers in Noord- en Midden Limburg op verschillende gebieden, bijvoorbeeld bij burgerinitiatieven of vragen over opvoeden en opgroeien (Synthese, z.d.). Door de veranderingen in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 en de Jeugdwet zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (Kamer Jeugd Welzijn en Zorg, 2015, p. 3). Gemeente Venray heeft een samenwerkingsverband van gezinscoaches samengesteld. De gezinscoaches zijn afkomstig uit verschillende organisaties, namelijk MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese. Zij hebben een belangrijke rol in het verbeteren van de samenwerking met en rondom gezinnen, het bevorderen van de kwaliteit van de hulpverlening en het verminderen van de inzet van specialistische voorzieningen. Het samenwerkingsverband komt wekelijks bij elkaar om casuïstiek te bespreken en casussen te verdelen die opgepakt dienen te worden. In gemeente Venray heeft iedere school een vaste gezinscoach toegewezen gekregen. De gezinscoach biedt laagdrempelige ondersteuning aan scholen bij vragen en geeft advies. Daarnaast is het organiseren van bijeenkomsten voor professionals en ouders een van de uitvoerende taken (Zande & Arts, 2016, pp. 4-9). Het geven van de voorlichting over de meldcode aan medewerkers van het onderwijs valt onder deze taak. Tot op heden is Longstaff de enige gezinscoach die de voorlichting over de meldcode geeft op de scholen die hier behoefte aan hebben. Voor de afbakening van het onderzoek is ervoor gekozen om

het onderzoek te richten op de scholen die onder Stichting Primair Onderwijs Venray (SPOVenray) vallen. Deze stichting verzorgt onderwijs op veertien basisscholen en één speciale basisschool in gemeente Venray (Stichting Primair Onderwijs Venray [SPOVenray], z.d.).

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2, 'Probleemanalyse', wordt het praktijkprobleem nader onderzocht in de praktijk en in de literatuur. Daarnaast is in dit hoofdstuk de probleemstelling geformuleerd. Hoofdstuk 3, 'Methode van onderzoek', gaat over de manier waarop het onderzoek is vormgegeven. De resultaten van het onderzoek worden in hoofdstuk 4, 'Resultaten', beschreven. Tot slot wordt er in hoofdstuk 5, 'Conclusies en discussies', een conclusie getrokken per deelvraag, wordt de hoofdvraag beantwoord en volgt er een opsomming van de aanbevelingen voor de praktijkorganisatie.

Hoofdstuk 2 – Probleemanalyse

2.1 Analyse van het probleem in de praktijk

In deze paragraaf wordt het praktijkprobleem nader onderzocht door het probleem vanuit verschillende perspectieven te bekijken. Om tot een beschrijving van de analyse in de praktijk te komen, is gebruik gemaakt van de vragen horende bij de 5xW+H-methode (Migchelbrink, 2008, in Donk & Lanen, 2012, pp.111-113).

2.1.1 Perspectief van de opdrachtgever op het praktijkprobleem

K. Longstaff, zowel opdrachtgever als medewerker bij Synthese Venray, is benaderd om het praktijkprobleem nader toe te lichten. Haar taken en deskundigheid vanuit haar functies als aandachtfunctionaris, gezinscoach en maatschappelijk werker, maken dat zij een belangrijke informatiebron voor dit onderzoek is geweest.

Op initiatief van Longstaff is er sinds het schooljaar 2015-2016 een voorlichting over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling die op scholen gegeven kan worden. Zij signaleerde in die periode dat intern begeleiders niet altijd wisten wat de meldcode was en wat het inhield. In reactie op dit signaal heeft zij een voorlichting ontwikkeld. Het doel van de voorlichting is dat medewerkers in het onderwijs de meldcode meer gaan begrijpen en in gaan zetten bij signalen en vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze voorlichting, met een duur van ongeveer driekwartier, wordt gegeven binnen het onderwijs tijdens een studiedag, teamoverleg of op een ander gewenst moment. Aan het begin van de voorlichting wordt gepeild wat de aanwezige kennis van de deelnemers over de meldcode is. Daarna wordt aan de hand van een PowerPoint duidelijk uitgelegd wat de meldcode inhoudt, zijn er stellingen om in dialoog te gaan met de deelnemers en worden vragen, eventueel over actuele casussen, beantwoord. Het is per school verschillend wie bij de voorlichting aanwezig is. De voorlichting wordt gegeven op initiatief en aanvraag van de school. Longstaff heeft het aanbod zelf onder de aandacht gebracht bij de basisscholen tijdens een overleg met intern begeleiders.

De deelnemers reageren over het algemeen positief op de voorlichting, aldus Longstaff. Echter zijn er ook deelnemers die weerstand uiten (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017). Tijdens het geven van de voorlichting werd door Longstaff opgemerkt dat deze onvoldoende aansluit bij dat wat medewerkers uit het basisonderwijs nodig lijken te hebben om de meldcode daadwerkelijk in te gaan zetten. Een opmerking die een leerkracht na de voorlichting maakte, was bijvoorbeeld: “En wat moet ik nu doen?” (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 15 februari 2017). De voorlichting bestaat uit kennisoverdracht,

maar de vraag is of dit voldoende is om de meldcode daadwerkelijk in te zetten in de praktijk en wat dan wel aansluit bij de behoeften van de medewerkers in het basisonderwijs.

2.1.2 Andere betrokkenen en hun perspectief op het praktijkprobleem

Er zijn verschillende betrokkenen benaderd om het praktijkprobleem vanuit verschillende perspectieven te kunnen bekijken. Deze verzamelde informatie is hieronder terug te vinden. Naast Longstaff zijn er in het vooronderzoek twee basisscholen, waarvan de medewerkers wél de voorlichting over de meldcode hebben gehad, en twee basisscholen, waarvan de medewerkers geen voorlichting hebben gehad, benaderd. Er is gesproken met de intern begeleiders. De twee als eerst genoemde basisscholen zijn benaderd met zowel vragen die zijn voortgekomen uit de praktijk als uit de literatuur. De laatste twee zijn alleen benaderd met voornamelijk vragen vanuit de literatuur. Een deel van de verkregen informatie vanuit de basisscholen is te lezen in paragraaf 2.2. Bovendien is er contact geweest met Veilig Thuis en SPOVenray. Tot slot hebben de onderzoekers de voorlichting bijgewoond op een basisschool.

Basisscholen

Volgens Klaassen, intern begeleider op een basisschool waar de voorlichting heeft plaatsgevonden, bestond de voorlichting uit goede en nieuwe informatie. Het was een bewustwording dat zij verplicht zijn de meldcode in te zetten. De voorlichting voldeed aan haar verwachting, namelijk dat de medewerkers van hun school op de hoogte gesteld zouden worden van de meldcode. Het was prettig dat er interactie was met de medewerkers. Echter misten de medewerkers een rode draad in de voorlichting. Bovendien gaf Klaassen aan dat er bij hen op school weinig aandacht wordt besteed aan de meldcode. Sinds de voorlichting worden onderbuikgevoelens wel sneller bespreekbaar gemaakt (M. Klaassen, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017). Aarts, intern begeleider op de tweede basisschool, beaamde dit en zei hierover dat leerkrachten na het bijwonen van de voorlichting sneller binnenlopen met vragen en zorgen (L. Aarts, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017). Klaassen denkt dat herhaling omtrent het onderwerp belangrijk is om de medewerkers alert te houden. Uit de gesprekken met de intern begeleiders van alle vier de basisscholen bleek echter dat het onderwerp weinig onder de aandacht wordt gebracht. De deskundigheidsbevordering op het gebied van de meldcode is minimaal op deze scholen (M. Klaassen, L. Aarts & intern begeleider, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017; I. Rijvers, persoonlijke mededeling, 24 februari 2017). Daarnaast gaf Klaassen aan dat er meer nodig is dan een voorlichting met informatie, omdat er na de voorlichting alsnog duidelijke belemmeringen worden ervaren bij het inzetten van de meldcode (M. Klaassen, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017). Aarts gaf aan dat de voorlichting als positief is ervaren door de medewerkers. Na de voorlichting bleef het onderwerp leven onder de medewerkers.

Daarnaast gaven Aarts en Klaassen aan dat praktische tips en handvatten een aanvulling zouden kunnen zijn (L. Aarts & M. Klaassen, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017).

SPOVenray

Er is telefonisch contact geweest met Hoeijmakers-Jacobs, beleidsmedewerker onderwijs bij overkoepelende scholenstichting SPOVenray, om inzicht te krijgen in hun ervaring, taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot het inzetten van de meldcode op de basisscholen. Hier is voor gekozen, omdat zij organisatorisch gezien boven de basisscholen staan.

Volgens Hoeijmakers-Jacobs is het van belang dat er aandacht blijft voor de meldcode, omdat deze volgens haar niet vaak ingezet hoeft te worden en het onderwerp daardoor op de achtergrond blijft. Een andere reden hiervoor is dat medewerkers in het basisonderwijs al veel taken hebben. Signaleren is een taak van de leerkrachten en het inzetten van de meldcode past meer bij de taken van de intern begeleider, aldus Hoeijmakers-Jacobs. In een bijeenkomst, waarin overleg plaatsvindt tussen SPOVenray en alle intern begeleiders van de basisscholen, kreeg zij de indruk dat de voorlichting over de meldcode heeft bijgedragen aan de alertheid op huiselijk geweld en kindermishandeling. Om deze alertheid te behouden, is het volgens haar van belang dat de informatie herhaald wordt. De verantwoordelijkheid die SPOVenray heeft met betrekking tot het inzetten van de meldcode in het basisonderwijs bestaat uit het up-to-date houden van protocollen en andere documenten. Bij SPOVenray is er een protocol beschikbaar voor de basisscholen waarin de meldcode beschreven staat. Tijdens het gesprek met SPOVenray gaf Hoeijmakers-Jacobs aan dat zij er door dit onderzoek achter is gekomen dat hun protocol over de meldcode niet up-to-date is. Deze is namelijk voor het laatst bijgewerkt in juni 2012. Het onderzoek heeft er volgens haar nu al voor gezorgd dat het protocol herzien zal worden. Naast het up-to-date houden van protocollen en documenten worden scholingen georganiseerd voor intern begeleiders en leerkrachten, die intern contactpersoon zijn van de basisschool, over veiligheid op school (M. Hoeijmakers-Jacobs, persoonlijke mededeling, 10 maart 2017).

Veilig Thuis

Naast het telefonisch contact met de basisscholen en SPOVenray is ook Jans benaderd met een telefonisch gesprek. Hij is maatschappelijk werker bij Veilig Thuis en contactpersoon van regio Venray. Jans is benaderd, omdat hij inzicht kon geven over de inzet van de meldcode in het basisonderwijs. Bovendien speelt Veilig Thuis een belangrijke rol bij de stappen die horen bij de meldcode. Basisscholen nemen contact op met Veilig Thuis voor advies en/of het maken van een melding. Jans verwacht van medewerkers in het onderwijs dat zij doen wat er in de meldcode staat. Volgens hem is de meldcode een handig en duidelijk hulpmiddel en deze moeten medewerkers hanteren bij zorgen en twijfels. Jans zei hierover dat het inzetten van de meldcode meer kan en mag in het basisonderwijs dan nu gebeurt.

Daarnaast vindt hij het belangrijk dat het onderwerp in ieder team en iedere organisatie onder de aandacht blijft. Volgens Jans gaat het niet alleen om het bezitten van kennis. Een medewerker zou moeten beschikken over de juiste kennis, vaardigheden en hulpmiddelen. Deze kennis, vaardigheden en hulpmiddelen zijn volgens hem niet structureel aanwezig in het onderwijs (F. Jans, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017).

Bijwonen van de voorlichting

Tot slot hebben de onderzoekers de voorlichting bijgewoond op een basisschool. Tijdens de voorlichting werd door de onderzoekers opgemerkt dat er door Longstaff goed werd doorgevraagd op de kennis en ervaring waar de deelnemers voorafgaand aan de voorlichting over beschikten. De informatie werd op een duidelijke manier overgebracht. Bovendien leken de deelnemers een actieve houding aan te nemen door mee te schrijven. Het onderwerp riep veel vragen op bij de deelnemers, onder andere over het voeren van gesprekken, de aanpak van bepaalde casuïstiek en het signaleren vanuit eigen normen en waarden. De deelnemers gaven positieve feedback op de voorlichting en benoemden deze waardevol te vinden, omdat zij weinig over de meldcode wisten (L. Claessens & L. van den Heuvel, persoonlijke mededeling, 7 maart 2017).

2.1.3 Relevantie van het doen van onderzoek naar het praktijkprobleem

Volgens Longstaff was het belangrijk om onderzoek te doen naar een verbetering van en/of aanvulling op de voorlichting, zodat deze wel aansluit bij de behoeften van medewerkers in het basisonderwijs. Scholen hebben een verantwoordelijkheid in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en daarom is het van belang dat de medewerkers deskundigheidsbevordering krijgen die aansluit bij wat zij nodig hebben om de meldcode in te zetten. Het gaat om de veiligheid van een kind. Leerkrachten zien het kind iedere dag en zijn een belangrijke factor bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en het bespreekbaar maken van deze signalen (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017).

Klaassen, intern begeleider, gaf aan dat het belangrijk is dat de voorlichting aansluit bij de medewerkers. Dit zal eraan bijdragen dat de stappen van de meldcode gezet kunnen worden (M. Klaassen, persoonlijk mededeling, 21 februari 2017). Door een andere intern begeleider, van wie de naam niet genoemd zal worden in dit rapport en die de voorlichting niet heeft bijgewoond, werd benadrukt dat het belangrijk is om vooraf na te gaan wat er bij de deelnemers al bekend is over de meldcode. Hierdoor kan beter aangesloten worden op dat wat de medewerkers nodig hebben en zal de voorlichting beter binnenkomen. Dit zal ervoor zorgen dat medewerkers alerter worden op het inzetten van de meldcode (Intern begeleider, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017). Rijvers, intern begeleider, achtte het belangrijk

dat de voorlichting verbeterd en/of aangevuld wordt om aan te kunnen sluiten bij dat wat medewerkers in het basisonderwijs nodig hebben om de meldcode in te zetten (I. Rijvers, persoonlijke mededeling, 24 februari 2017). Hoeijmakers-Jacobs, beleidsmedewerker onderwijs bij SPOVenray, sloot zich hierbij aan en zei hierover dat het van belang is dat er concrete behoeften van leerkrachten en intern begeleiders naar voren komen, zodat hierop ingespeeld kan worden (M. Hoeijmakers-Jacobs, persoonlijke mededeling, 10 maart 2017).

Volgens Jans, maatschappelijk werker bij Veilig Thuis en contactpersoon van regio Venray, is het zeer belangrijk dat de voorlichting verbeterd en/of aangevuld wordt. Binnen het onderwijs kan de meldcode meer worden ingezet en hierbij hebben scholen ondersteuning en/of deskundigheidsbevordering nodig. Daarom is het belangrijk dat er gekeken wordt naar wat medewerkers in het basisonderwijs nodig hebben om de meldcode in te zetten. Jans benoemde nadrukkelijk: “Ik hoop dat het onderzoek leidt tot nog meer deskundigheidsbevordering in deze hoek” (F. Jans, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017).

2.2 Analyse van het probleem in de literatuur

Naar aanleiding van de analyse in de praktijk is er onderzoek gedaan naar het praktijkprobleem in de literatuur. Er zal in deze literatuur ingegaan worden op relevante informatie en daarbij wordt in sommige sub-paragrafen een koppeling gemaakt naar de praktijk. De koppeling naar de praktijk is gelegd door betrokkenen in de praktijk te bevragen over belangrijke aspecten die uit de literatuur naar voren zijn gekomen. Die verzamelde praktijkinformatie is in deze paragraaf te herkennen aan een persoonlijke mededeling.

2.2.1 De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten uit de zes sectoren verplicht om de meldcode in te zetten bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling (NJI, z.d.-a). In de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 wordt de volgende betekenis gegeven aan huiselijk geweld en kindermishandeling:

“Huiselijk geweld: lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring” (*Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015*, 2014, §1, artikel 1.1.1).

“Kindermishandeling: elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden

berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel” (*Jeugdwet*, 2014, artikel 1.1).

De meldcode bestaat uit een stappenplan met als doel structuur en handvatten te bieden bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling (Bonnet, 2013, p. 118). De stappen van de meldcode zijn als volgt, gebaseerd op het basismodel meldcode (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport [VWS], 2016):

- Stap 1: In kaart brengen van signalen.
- Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding.
- Stap 3: Gesprek met de cliënt.
- Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling.
- Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden.

Een uitgebreide beschrijving van de stappen van de meldcode, gebaseerd op het basismodel van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2016), is te vinden in bijlage I.

Zoals in bovenstaande stappen is genoemd, kan Veilig Thuis geraadpleegd worden bij het inzetten van de meldcode. Veilig Thuis is het advies- en meldpunt waar slachtoffers, daders en omstanders terecht kunnen voor advies bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling en voor een verwijzing naar passende hulp (Veilig Thuis, z.d.-b).

2.2.2 Pedagogische relevantie van het doen van onderzoek naar het praktijkprobleem

Huiselijk geweld en kindermishandeling is al jarenlang een maatschappelijk en internationaal probleem (Kooijman, 2011, p. 9; Schols et al., 2013, p. 1). Volgens Veilig Thuis is de bekendheid van de meldcode de afgelopen jaren gegroeid, maar dit is niet genoeg. De implementatie van de meldcode is nog niet bij alle organisaties voldoende. Het is vaak nog geen onderdeel van het werkproces. Het gevolg hiervan kan zijn dat er geen structurele alertheid is op de signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling en dat de professionals kennis over het inzetten van de meldcode missen (Pons et al., 2015). Voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is het van belang dat professionals kunnen signaleren en actie kunnen ondernemen (Movisie, 2016). Bij huiselijk geweld en kindermishandeling komt de ontwikkeling van het kind in het geding. Het gevolg hiervan kan zijn dat het kind de schuld zoekt bij zichzelf. Daarnaast kan het kind psychische, gedrags- en ontwikkelingsproblemen ontwikkelen en kan het lichamelijke gevolgen en/of een trauma oplopen (Berge et al., 2012, pp. 27-29). Feldman (2013, pp. 252-254) sluit zich hierbij aan en

geeft aan dat sommige kinderen er bovenop komen, maar dat huiselijk geweld en kindermishandeling vaak blijvende schade veroorzaken. Daarom is het voor het kind en zijn/haar omgeving van belang dat dit onderzoek werd uitgevoerd om de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te verbeteren. Het is belangrijk dat er aandacht blijft voor huiselijk geweld en kindermishandeling en dat professionals zich blijvend ontwikkelen door middel van deskundigheidsbevordering rondom dit onderwerp. Deze deskundigheidsbevordering is van belang, zodat professionals in een vroeger stadium kunnen signaleren en actie kunnen ondernemen (Wolzak, 2012, pp. 132-133).

2.2.3 Samenwerken om huiselijk geweld en kindermishandeling aan te pakken

Volgens Bonnet (2013, p. 152) is het niet mogelijk om huiselijk geweld en kindermishandeling alleen te bestrijden. Er is volgens hem samenwerking nodig tussen organisaties en instellingen bij de aanpak hiervan, zoals tussen het onderwijs en het welzijnswerk, met als doel om huiselijk geweld en kindermishandeling effectiever aan te kunnen pakken. Schols et al. (2013, p. 5) zeggen hierover dat uit onderzoek, door middel van groepsinterviews met leerkrachten, blijkt dat leerkrachten baat hebben bij samenwerking met het lokale zorgnetwerk rondom gezinnen, zodat al dan niet bevestigd kan worden of hun signalen kloppen vanuit andere perspectieven. Met het lokale zorgnetwerk duiden Schols et al. (2013, p. 5) op werknemers in de gezondheidszorg, leerkrachten en de politie. Het Nederlands Jeugdinstituut (z.d.-c) beaamt dit en zegt hierover dat samenwerking op het gebied van opvoeding, onderwijs, begeleiding en ondersteuning nodig is, zodat een kind zich optimaal kan ontwikkelen.

Aan de intern begeleiders van vier basisscholen, betrokken in het vooronderzoek, is gevraagd hoe zij denken over samenwerking tussen hen en andere organisaties, zoals Veilig Thuis en de gezinscoaches. Aarts gaf aan dat samenwerking met andere organisaties essentieel is. Organisaties hebben elkaar nodig. Door samen te werken komt er één lijn in de hulp en dit is belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. De andere intern begeleiders sloten zich aan bij de uitspraak van Aarts. Over de huidige samenwerking met de gezinscoaches zei Klaassen dat deze als prettig ervaren wordt, omdat dit zorgt voor korte lijnen en een snellere aanpak van problemen. De andere intern begeleiders beaamden deze uitspraak over de samenwerking met de gezinscoaches (L. Aarts, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017; I. Rijvers, persoonlijke mededeling, 24 februari 2017; Intern begeleider, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017). Over de samenwerking tussen Veilig Thuis en de basisscholen zijn verschillende ervaringen naar voren gekomen. Aarts gaf aan dat de ervaring met Veilig Thuis niet altijd positief is. Het melden kost veel tijd en zij missen soms een terugkoppeling na het doen van een melding. Volgens Klaassen is er geen directe samenwerking nodig met Veilig Thuis. Zij vindt het belangrijk om contact op te nemen met de

gezinscoach en Veilig Thuis te benaderen als de school advies nodig heeft of een melding wil maken (L. Aarts, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017; M. Klaassen, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017). Longstaff, gezinscoach, gaf aan dat het goed zou zijn voor de samenwerkingsrelatie tussen basisscholen en Veilig Thuis als een medewerker van Veilig Thuis zich zou kunnen voorstellen op een basisschool om contact op te nemen met hen laagdrempeliger te maken (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017). Jans, maatschappelijk werker bij Veilig Thuis en contactpersoon van regio Venray, gaf aan dat structureel contact met de basisscholen niet binnen de mogelijkheden van Veilig Thuis ligt. Op casusniveau is er wel contact voor advies, om mee te denken en/of aan te sluiten bij een gesprek (F. Jans, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017).

2.2.4 Verantwoordelijkheden van de gemeenten en verwachtingen ten aanzien van het basisonderwijs met betrekking tot de meldcode

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten, door de transitie, verantwoordelijk geworden voor het jeugdwerkveld (Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Veiligheid en Justitie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, z.d.) waardoor zij een belangrijke rol en verantwoordelijkheid hebben gekregen bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (NJI, 2010). Deze rol bestaat onder andere uit toezicht houden op de organisaties die maatschappelijke ondersteuning of kinderopvang bieden (VWS, 2013) én waarmee zij een contractuele relatie hebben (Rijksoverheid, z.d.). Het toezicht houden richt zich op het volgende: de aanwezigheid en beschikbaarheid van een meldcode, of deze voldoet aan de eisen van de wet en wat de organisatie doet om de kennis en het inzetten van de meldcode te stimuleren. Bij andere sectoren, als onderwijs en welzijnswerk, oefenen landelijke inspecties toezicht uit op het gebruik van de meldcode (VWS, 2013). Zij hanteren, als toezichthouder, dezelfde richtlijnen als de gemeenten (Rijksoverheid, z.d.).

Alle beroepskrachten die met kinderen en gezinnen te maken hebben, hebben een belangrijke taak in het voorkomen, signaleren en melden van huiselijk geweld en kindermishandeling (NJI, 2010), zo ook medewerkers in het basisonderwijs. De verplichte meldcode houdt in dat de stappen, die wettelijk zijn vastgelegd, worden doorlopen en, waar nodig, de beslissing wordt genomen om al dan niet een melding te maken bij Veilig Thuis. Volgens het Nederlands Jeugdinstituut (2010) is het bijbehorende stappenplan een hulpmiddel om tot dit besluit te komen. Er is gebleken dat professionals, waaronder ook medewerkers in het basisonderwijs, die werken met de meldcode, drie keer zo vaak ingrijpen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling ten opzichte van professionals die de meldcode niet inzetten (Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Veiligheid en Justitie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, z.d.). Voor de medewerkers in het basisonderwijs is het van belang om te kunnen signaleren en deze signalen

bespreekbaar te maken (Bonnet, 2013, p. 118). Volgens Schols et al. (2013, p. 2) spelen leerkrachten een belangrijke rol in het preventief signaleren en herkennen van huiselijk geweld en kindermishandeling, omdat zij kinderen dagelijks zien. In het basisonderwijs is het verplicht om een protocol over de meldcode te hebben waarin onder andere benoemd wordt wie de stappen van de meldcode moet doorlopen en wie er uiteindelijk verantwoordelijk is voor het besluit om al dan niet een melding te maken bij Veilig Thuis (Rijksoverheid, z.d.). Jans, maatschappelijk werker bij Veilig Thuis en contactpersoon van regio Venray, beaamt dat leerkrachten een belangrijke rol spelen bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en hij verwacht van medewerkers in het basisonderwijs dat zij simpelweg de stappen van de meldcode volgen (F. Jans, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017). Volgens Bonnet (2013, p. 118) kan een onderwijsinstelling een aandachtsfunctionaris aanstellen. Deze heeft meer deskundigheid op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling en zorgt er onder andere voor dat de kennis en kunde van collega's op dit gebied wordt bevorderd (Bonnet, 2013, p. 49).

2.2.5 Realiteit met betrekking tot de toepassing van de meldcode in het basisonderwijs

In 2015 is in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een landelijke quickscan uitgevoerd. Dit onderzoek is uitgevoerd om inzichtelijk te maken hoe de zes sectoren uitvoering geven aan de Wet Verplichte meldcode (Pons et al., 2015). Onderstaande resultaten, over de respondenten uit de sector onderwijs⁴, komen voort uit dit onderzoek.

Ruim 90% van de respondenten heeft ooit vermoedens gehad van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het onderwijs ligt ruim boven het gemiddelde, ten opzichte van de andere sectoren, als het gaat om het ten onrechte geen advies vragen (26%) en het ten onrechte geen melding doen (23%). Over het algemeen zijn de respondenten goed op de hoogte van de verplichting om met de meldcode te werken. Wel scoren zij, met 37%, lager dan de andere sectoren als het gaat om het sneller handelen door de verplichte meldcode. Het is voor hen niet gemakkelijk om over te gaan tot het maken van een melding (Pons et al., 2015).

Volgens de landelijke quickscan worden binnen de sector onderwijs de meeste belemmeringen ervaren bij het inzetten van de meldcode. Slechts 12% van de respondenten uit de sector onderwijs geeft aan geen belemmeringen te ervaren. Een van de meeste genoemde belemmeringen is dat de angst bestaat dat de ouders het kind van school halen,

⁴ Aan dit landelijk onderzoek hebben 623 respondenten uit de sector onderwijs deelgenomen. Hiervan was 70% werkzaam in het basisonderwijs (Pons et al., 2015).

waardoor het kind uit het zicht kan verdwijnen. Andere belemmeringen zijn: de veiligheid van de leerling en/of de omgeving, de vertrouwensrelatie, de beperkte invloed die kan worden uitgeoefend als leerkracht en het beperkte vertrouwen dat er heerst in het vervolg na het maken van een melding (Pons et al., 2015). Rijvers, intern begeleider, bevraagd in het vooronderzoek, benoemde eveneens een van deze belemmeringen, namelijk de veiligheid van het kind. Als school zijnde wil zij naar de ouders toe transparant zijn, maar er blijft een angst dat het huiselijk geweld en de kindermishandeling daardoor thuis erger kan worden (I. Rijvers, persoonlijke mededeling, 24 februari 2017). Bonnet (2013, p. 117) geeft aan dat een gebrek aan vertrouwen in de hulpverlening die volgt, na het maken van een melding, een drempel kan zijn bij het doen van een volgende melding. Geen fouten of ophef willen maken, onttrekken aan verantwoordelijkheden, beschadigen van de relatie met de ouders, wantrouwen in de hulpverlening en onvoldoende kennis en vaardigheden, zijn volgens Bonnet (2013, pp. 109-117) zaken die meespelen in de handelingsverlegenheid van burgers en professionals. Deze weerstanden komen vaak voort uit ongeloof en terughoudendheid. Uit het gesprek met Klaassen en Aarts, intern begeleiders van twee basisscholen, bleek dat de medewerkers op deze basisscholen in het verleden het gevoel hebben gekregen dat meldingen die zij in het verleden hebben gedaan niet altijd serieus werden genomen door Veilig Thuis en dat er niet altijd een terugkoppeling van de melding plaatsvindt (M. Klaassen & L. Aarts, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017). Bovendien gaf Klaassen aan dat het lastig blijft om signalen te herkennen, omdat ouders en kinderen zich op school anders voor kunnen doen dan in de thuissituatie (M. Klaassen, persoonlijke mededeling, 21 februari 2017). Hoeijmakers-Jacobs, beleidsmedewerker onderwijs bij SPOVenray, zei hierover dat signaleren het belangrijkste aandachtspunt is voor medewerkers in het basisonderwijs (M. Hoeijmakers-Jacobs, persoonlijke mededeling, 10 maart 2017). Uit onderzoek, waarin groepsinterviews zijn gehouden met leerkrachten, is gebleken dat sociaal-culturele factoren, zoals de eigen opvoeding, ook een belemmering kunnen vormen bij het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast blijkt uit dit onderzoek dat leerkrachten het lastig vinden om met ouders en kinderen te communiceren over huiselijk geweld en kindermishandeling. Voornamelijk met hoogopgeleide en/of assertieve ouders vinden zij dit moeilijk, maar ook met ouders van wie zij vermoeden dat ze liegen of informatie achterhouden. Bij kinderen vinden zij het moeilijk om te communiceren over dit onderwerp vanwege de loyaliteit van het kind naar de ouders (Schols et al., 2013, pp. 6-9).

2.2.6 Mogelijke behoeften van de medewerkers in het basisonderwijs op het gebied van deskundigheidsbevordering over de meldcode

Volgens Wolzak (2012, pp. 132-133) is het voor iedere organisatie of instelling van belang om huiselijk geweld en kindermishandeling onder de aandacht te houden bij de

medewerkers. Hij geeft aan dat dit mogelijk gedaan kan worden in de vorm van voorlichtingen, cursussen, studiedagen en trainingen. Deze zouden zich volgens hem moeten richten op het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en het voeren van gesprekken met kinderen en/of ouders hierover. Het verbeteren van de vaardigheden op dit gebied zou volgens Wolzak (2012, pp. 132-133) een bijdrage kunnen leveren aan het meer inzetten van de meldcode. Het Nederlands Jeugdinstituut (z.d.-a) beaamt dit en geeft aan dat de sectoren de inzet van de meldcode dienen te bevorderen. Het kan voor medewerkers in het basisonderwijs lastig zijn signalen op te merken, omdat kinderen school zien als een veilige plaats en zich daar ook naar gedragen. Dit houdt in dat het kind heeft geleerd met de thuissituatie om te gaan en dit probeert te verbergen op school, zodat er geen negatief beeld wordt gevormd ten aanzien van de ouders (Schols et al., 2013, p. 5).

In de landelijke quickscan wordt door de respondenten uit de sector onderwijs als verbeterpunt om de inzet van de meldcode binnen deze sector te bevorderen, aangegeven dat ondersteuning bij het gebruik van de meldcode wenselijk is. Als voorbeeld wordt een training over het inzetten van de meldcode genoemd (Pons et al., 2015).

In onderzoek, door middel van groepsinterviews met leerkrachten, geven leerkrachten aan dat zij te weinig praktische kennis en communicatieve vaardigheden bezitten als het gaat om handelen bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze leerkrachten denken baat te hebben bij duidelijke richtlijnen over de stappen van de meldcode en een persoon waarmee zij hun zorgen kunnen delen is wenselijk. Daarnaast verwachten zij dat oefenen met communicatieve vaardigheden door middel van video-opnamen en het oefenen van gesprekken een toegevoegde waarde zal hebben. Tot slot denken zij dat een signaleringsinstrument of hulpmiddel bij de communicatie met ouders en/of kinderen helpend kan zijn (Schols et al., 2013, pp. 8-9). Dit omdat er ook minder opvallende vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling zijn, zoals verwaarlozing en emotionele mishandeling, die het signaleren ervan ingewikkelder maken. Volgens hen is er meer kennis nodig bij leerkrachten over deze vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling (Schols et al., 2013, p. 6).

Longstaff, gezinscoach, denkt dat het voor medewerkers in het basisonderwijs belangrijk is om te leren signaleren, gesprekken te voeren en emoties rondom dit gevoelig onderwerp bespreekbaar te maken. Hierbij moet gekeken worden naar de normen en waarden van de medewerkers en betrokkenen (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017).

Bovenstaande duidt op datgene wat in het basisonderwijs volgens de literatuur nodig is om goed te kunnen handelen in situaties waarin er vermoedens zijn van huiselijk geweld en kindermishandeling. Er kan gesproken worden over het aanleren van bepaalde

competenties. Medewerkers in het basisonderwijs dienen goed te kunnen handelen in complexe beroepssituaties, zoals bij het inzetten van de meldcode. De aanwezigheid van de juiste kennis, vaardigheden en houdingen draagt bij aan meer bekwaamheid in hun handelen (Popeijus et al., 2006, p. 15). Leeman, Meijers en Timmerman (2006) bevestigen dit en geven aan dat integratie van deze aspecten belangrijk is. Volgens hen kan dit het beste geleerd worden in een realistische omgeving waarin de medewerkers van het basisonderwijs direct gevraagd wordt om met deze kennis, vaardigheden en houdingen te oefenen.

2.3 Conclusie probleemanalyse

Longstaff, gezinscoach, signaleerde dat de huidige voorlichting over de meldcode onvoldoende leek aan te sluiten op dat wat medewerkers in het basisonderwijs nodig hebben om de meldcode in te zetten (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 15 februari 2017). In de praktijkanalyse is naar voren gekomen dat de voorlichting over het algemeen als positief wordt ervaren door de medewerkers uit het basisonderwijs die de voorlichting hebben bijgewoond. Het doel van de voorlichting is dat medewerkers in het basisonderwijs de meldcode meer gaan begrijpen en in gaan zetten. De kennis die verkregen wordt door de voorlichting zorgt ervoor dat deze medewerkers de meldcode meer gaan begrijpen. Echter blijkt uit de praktijk- en literatuuranalyse dat alleen kennisoverdracht niet voldoende is om de meldcode in te zetten. Er worden, nadat de medewerkers de voorlichting hebben bijgewoond, nog steeds belemmeringen ervaren bij het inzetten van de meldcode. Uit de landelijke quickscan blijkt eveneens dat slechts 12% van de respondenten van de sector onderwijs geen belemmeringen ervaart bij het inzetten van de meldcode (Pons et al., 2015). Jans, maatschappelijk werker bij Veilig Thuis en contactpersoon van regio Venray, heeft aangegeven dat de meldcode in het basisonderwijs meer kan en mag worden ingezet. Volgens hem is alleen kennisoverdracht niet voldoende. Een medewerker moet over de juiste kennis, vaardigheden en hulpmiddelen beschikken (F. Jans, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017). Aanwezigheid van de juiste kennis, vaardigheden en houdingen draagt bij aan meer bekwaamheid in het handelen van medewerkers in het basisonderwijs in complexe situaties, zoals bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling (Popeijus et al., 2006, p. 15). Uit onderzoek blijkt dat leerkrachten over te weinig praktische kennis en communicatieve vaardigheden beschikken als het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling (Schols et al., 2013, pp. 8-9). Vormen van ondersteuning, zoals deskundigheidsbevordering en samenwerking met andere organisaties, zijn, net als de meldcode onder de aandacht houden, aspecten die veel naar voren komen in de literatuur. Dit zijn manieren die kunnen bijdragen aan het inzetten van de meldcode (Bonnet, 2013; NJi, z.d.-a; NJi, z.d.-c; Pons et al., 2015; Schols et al., 2013; Wolzak, 2012). De samenwerking tussen de gezinscoaches en de basisscholen wordt door de vier bevraagde scholen als

positief ervaren. Over de samenwerking met Veilig Thuis zijn de ervaringen wisselend. Echter heeft Jans aangegeven dat een directe en structurele manier van samenwerken met de basisscholen niet binnen de mogelijkheden van Veilig Thuis ligt (F. Jans, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017). Door de positieve ervaringen van de vier bevraagde basisscholen met de gezinscoaches en door bovenstaande uitspraak van Jans blijkt dat onderzoek doen naar de samenwerking tussen basisscholen en andere organisaties niet de prioriteit heeft. De aanleiding voor dit onderzoek is dat de voorlichting onvoldoende aansluit bij dat wat medewerkers in het basisonderwijs nodig hebben om de meldcode in te zetten. Het onderzoek zou zich in eerste instantie richten op welke verbetering of aanvulling aangebracht kan worden aan de huidige voorlichting. Echter blijkt uit de praktijkanalyse dat de voorlichting in de huidige vorm als positief wordt ervaren en dat deze kennisoverdracht over de meldcode nodig is. Wel blijkt er om de meldcode daadwerkelijk in te zetten nog meer nodig aan deskundigheidsbevordering, naast de huidige voorlichting. Er kan geconcludeerd worden dat het van belang is dat er onderzoek gedaan wordt naar een passende uitbreiding van het bestaande aanbod aan deskundigheidsbevordering; de voorlichting over de meldcode.

2.4 Probleemstelling

2.4.1 Doelstelling

Uit de conclusie van de probleemanalyse is gebleken dat er voor medewerkers in het basisonderwijs meer nodig is om de meldcode daadwerkelijk in te zetten dan alleen de voorlichting over de meldcode. Het is van belang dat medewerkers in het basisonderwijs, naast de voorlichting, passende deskundigheidsbevordering krijgen met als doel dat zij de meldcode meer in gaan zetten en hierbij minder belemmeringen ervaren. Het gaat erom dat de stappen van de meldcode gezet worden om eerder actie te kunnen ondernemen in het belang van de veiligheid van het kind.

Dit onderzoek levert inzichten op in de behoeften aan deskundigheidsbevordering van de medewerkers in het basisonderwijs over het inzetten van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en met welke randvoorwaarden het samenwerkingsverband rekening moet houden bij het uitbreiden van het huidige aanbod; de voorlichting over de meldcode. Op basis van deze inzichten kunnen aanbevelingen worden gedaan over een uitbreiding van het huidige aanbod.

2.4.2 Vraagstelling

Onderzoeksvraag

Met welke uitbreiding van het aanbod deskundigheidsbevordering over het inzetten van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen de gezinscoaches van het samenwerkingsverband tussen MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese aansluiten bij de behoeften van medewerkers van de basisscholen van SPOVenray?

Deelvragen

1. Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen bij het inzetten van de meldcode?
2. Met welke randvoorwaarden moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

Definitie van de begrippen

Basisscholen van SPOVenray: er zijn zes basisscholen benaderd voor een interview. Het ging hierbij om één speciale basisschool. SPOVenray verzorgt onderwijs op veertien basisscholen en één speciale basisschool in gemeente Venray (SPOVenray, z.d.).

Deskundigheidsbevordering: “Het geheel van activiteiten gericht op het in stand houden en vergroten van de bekwaamheid van al dan niet beroepshalve betrokken medewerkers” (Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, z.d., p. 7).

Gezinscoaches: een gezinscoach biedt preventief ondersteuning en advies bij verschillende onderwerpen rondom opgroeien en opvoeden. Bovendien is er ruimte voor vragen op andere gebieden, zoals: financiën en werk (Gemeente Venray, z.d.).

Medewerkers: hiermee worden de intern begeleiders en de leerkrachten van de basisscholen bedoeld.

Meldcode: dit is een stappenplan dat structuur en handvatten biedt bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling (Bonnet, 2013, p. 118).

Randvoorwaarden: een voorwaarde is een “eis of beperking die iemand van tevoren stelt” (Weijnen & Ficq-Weijnen, 2010, p. 671). In het onderzoek is ingegaan op de randvoorwaarden tijd, geld en kwaliteit (Baars, z.d.).

Samenwerkingsverband: er is in gemeente Venray een team gevormd met gezinscoaches van MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese, die verschillende vormen van ambulante hulp bieden, wat het samenwerkingsverband wordt genoemd (Zande & Arts, 2016, pp. 5-9).

Hoofdstuk 3 – Methode van onderzoek

3.1 Onderzoeksbenadering

Dit onderzoek heeft een kwalitatieve benadering. Migchelbrink (2007) geeft hier de volgende betekenis aan: “De kwalitatieve onderzoeker stelt zich primair tot taak om inzicht te krijgen in hoe mensen de werkelijkheid ervaren, beleven en betekenis eraan geven” (p. 50). Tijdens de probleemanalyse is er gekeken hoe de medewerkers in het basisonderwijs de voorlichting over de meldcode ervaren. Hieruit kwam naar voren dat er meer nodig is dan alleen kennisoverdracht. Daarom was het van belang om in kaart te brengen wat de medewerkers in het basisonderwijs, naast de huidige voorlichting, nodig hebben om de meldcode in te zetten. Dit gaf inzicht in het perspectief en de beleavingswereld van de medewerkers, de respondenten, en er werd begrip gecreëerd voor hun standpunt. Het samenwerkingsverband kan mogelijk inspelen op deze behoeften. Het perspectief van de respondenten staat centraal en dit is een uitgangspunt van kwalitatief onderzoek (Migchelbrink, 2007, pp. 50-51). Dit maakt dat deze benadering het beste aansluit bij dit onderzoek.

3.2 Respondenten

Medewerkers van de basisscholen

De onderzoekers hebben in het vooronderzoek ervaren dat het voor de medewerkers van de basisscholen, die nog geen voorlichting hebben bijgewoond, lastig is om te bedenken wat er nodig is om de meldcode in te zetten. De uitbreiding van het aanbod kan een vervolg of aanvulling zijn op de voorlichting. Daarom is er gekozen om voor het verdere onderzoek de basisscholen, waarvan de medewerkers de voorlichting hebben bijgewoond, te benaderen om deel te nemen aan het onderzoek. Er zijn zes basisscholen benaderd waarvan er een zich heeft teruggetrokken vanwege gebrek aan tijd. Vijf basisscholen hebben deelgenomen aan het onderzoek. Het ging hierbij om twee medewerkers per basisschool, een leerkracht en een intern begeleider. Hierbij werd gestreefd naar leerkrachten die lesgeven aan verschillende leeftijdscategorieën. Op een van de basisscholen was er geen leerkracht bereid om deel te nemen. In reactie hierop is er een extra leerkracht van een van de andere basisscholen benaderd. Er is gekozen om leerkrachten en intern begeleiders te interviewen, omdat leerkrachten dagelijks in direct contact zijn met leerlingen en de intern begeleider hen ondersteunt bij zorgleerlingen. Dit maakt dat zij belangrijk zijn bij het inzetten van de meldcode.

Leidinggevende Synthese Venray & Interim coördinator gezinscoaches

Om zicht te krijgen met welke randvoorwaarden het samenwerkingsverband rekening moet houden bij het uitbreiden van het aanbod, zijn Hustedt en Houben benaderd. Hustedt is leidinggevende bij Synthese, locatie Venray, en heeft een overkoepelende visie op de

organisatie. Bovendien is Hustedt betrokken geweest bij de opstart van de voorlichting aan basisscholen in schooljaar 2015-2016 (K. Longstaff, persoonlijke mededeling, 22 februari 2017). Houben is coördinator van het samenwerkingsverband van gezinscoaches en kon zicht geven op de (on)mogelijkheden van het samenwerkingsverband omtrent deskundigheidsbevordering.

3.3 Procedure van het onderzoek

Om een beeld te geven over het verloop van het onderzoek wordt in deze paragraaf, en in de hierop volgende paragrafen, zo concreet mogelijk weergegeven hoe de onderzoekers dit onderzoeksproces hebben doorlopen.

Tijdens het analyseren van het probleem is er, na toestemming van SPOVenray, door middel van een brief contact gelegd met de basisscholen om hen op de hoogte te brengen van het onderzoek. Hierin werd vermeld dat er in het vooronderzoek en eventueel in een later stadium van het onderzoek contact kon worden opgenomen voor medewerking aan het onderzoek. Doordat er door middel van brieven contact was gelegd met de basisscholen zijn zij voor het verdere onderzoek telefonisch benaderd voor het plannen van twee interviews per basisschool. Bij het inplannen van deze afspraak werd expliciet gevraagd of de betreffende respondent de voorlichting had bijgewoond. Voorafgaand aan het interview zijn de respondenten door middel van een duidelijk e-mail op de hoogte gebracht van het verloop van het interview. Bij aanvang van het interview werd er een formulier ingevuld door de respondent om toestemming te verlenen voor het maken van een geluidsopname en het verwerken van de data in het onderzoeksrapport. De gegeven antwoorden zijn niet geheel anoniem verwerkt. Dit wordt in paragraaf 3.5 nader toegelicht. De basisscholen die niet benaderd zijn om deel te nemen aan het verdere onderzoek zijn hiervan door middel van een brief op de hoogte gebracht.

Hustedt en Houben zijn, net als alle andere medewerkers van Synthese, bij de start van het onderzoek geïnformeerd over het onderzoek. Zij zijn in het verdere onderzoek persoonlijk benaderd voor een interview en hierover hebben zij eveneens een e-mail ontvangen met een uitnodiging en verdere informatie. Net als bij de medewerkers van de basisscholen zijn ook Hustedt en Houben gevraagd om toestemming te verlenen aan een geluidsopname en het verwerken van de data in het onderzoeksrapport.

Bij het afnemen van de interviews zijn de respondenten vooraf kort ingelicht over de stand van zaken rondom het onderzoek en is er gecommuniceerd wat het doel van het interview was. Daarnaast zijn de afspraken over het verwerken van de verzamelde data nog expliciet doorgenomen met de respondent en hebben zij de keuze gekregen om het datatranscript via e-mail te ontvangen.

3.4 Meetinstrumenten

In deze paragraaf worden de meetinstrumenten, de interviews, die zijn gebruikt om antwoord te krijgen op de deelvragen, globaal beschreven en verantwoord. De uitwerking van de meetinstrumenten zijn te vinden in de bijlagen.

Deelvraag 1: Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen bij het inzetten van de meldcode?

Om antwoord te krijgen op bovenstaande deelvraag is er gekozen voor het afnemen van half gestructureerde interviews bij tien medewerkers uit het basisonderwijs, vijf intern begeleiders en vijf leerkrachten, die de voorlichting hebben bijgewoond. Interviewen is een veelgebruikte manier van dataverzameling bij kwalitatief onderzoek (Migchelbrink, 2007, p. 51). De onderzoekers hebben tijdens de analyse van het probleem ervaren dat het onderwerp 'huiselijk geweld en kindermishandeling' gevoelig ligt. Dit merkten zij doordat de intern begeleiders in het vooronderzoek over het algemeen voorzichtig waren met het geven van informatie. Door individuele interviews te houden is de kans op sociaal wenselijke antwoorden kleiner, omdat er doorgevraagd kan worden. Donk en Lanen (2012, p. 209) zeggen dat een belangrijke reden om te kiezen voor een individueel interview kan zijn dat de vragen gaan over een gevoelig thema. Daarnaast kan een andere reden zijn dat groepsinterviews ervoor kunnen zorgen dat respondenten elkaar beïnvloeden (Donk & Lanen, 2012, p. 209). Door te kiezen voor individuele interviews is, om bovenstaande redenen, de kans groter dat de verzamelde data betrouwbaar zijn en bovendien bruikbaar en valide bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Een half gestructureerd interview houdt in dat er open vragen gesteld worden waarbij er een mogelijkheid is om deze te herhalen of te herformuleren (Migchelbrink, 2007, p. 229). Ter inleiding van het interview werd aangegeven dat het onderzoek erop gericht is om te kijken waar medewerkers in het basisonderwijs, per stap van de meldcode, behoefte aan hebben als het gaat om deskundigheidsbevordering. In plaats van behoeften werd er gesproken over dat wat de respondenten nodig hebben om de meldcode in te zetten. Hier is voor gekozen, omdat deze termen gemakkelijker zijn om over in gesprek te gaan. Er is per stap van de meldcode in kaart gebracht wat medewerkers naast de huidige voorlichting nodig hebben op het gebied van kennis, vaardigheden, houdingsaspecten en hulpmiddelen bij het inzetten van de meldcode. Uit de praktijk- en literatuuranalyse blijkt immers dat deze vier aspecten bijdragen aan meer bekwaamheid in het handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Er kon daarna per stap van de meldcode in kaart gebracht worden wat volgens de respondent nodig is en in welke vorm van deskundigheidsbevordering dit aangeboden zou kunnen worden door de gezinscoaches. De interviewgide, waarin de leidraad van het interview, de houdingsaspecten en vaardigheden van de interviewers te

lezen zijn, is terug te vinden in bijlage II. Bij het beschrijven van de houdingsaspecten en vaardigheden van de interviewers is gebruik gemaakt van Meer, Neijenhof en Bouwens (2008).

Deelvraag 2: Met welke randvoorwaarden moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

Voor het beantwoorden van de tweede deelvraag is er gekozen voor een half gestructureerd interview met Hustedt, leidinggevende van Synthese Venray, en Houben, interim coördinator gezinscoaches. Half gestructureerd interviewen houdt in dat er voorafgaand aan het interview vragen worden opgesteld waarmee de deelvraag beantwoord kan worden en dat deze vragen tijdens het interview verduidelijkt kunnen worden door middel van het herformuleren van de vraag en doorvragen op het verkregen antwoord van de respondent (Migchelbrink, 2007, p. 229). Hiervoor is gekozen omdat randvoorwaarden meer feitelijk van aard zijn en er daarom concrete vragen gesteld kunnen worden om antwoord te krijgen op de deelvraag. Dit interview werd pas afgenomen nadat de interviews voor het beantwoorden van deelvraag 1 waren afgerond. Dit werd gedaan zodat de antwoorden die zijn voortgekomen uit de interviews met betrekking tot deelvraag 1 meegenomen konden worden in het interview. Hustedt en Houben hebben voorafgaand aan het interview de resultaten van deelvraag 1 voorgelegd gekregen waardoor zij een betere inschatting konden maken met welke voorwaarden rekening gehouden dient te worden. Tijdens het interview is er ingegaan op de randvoorwaarden tijd, geld en kwaliteit. Hier is voor gekozen omdat dit volgens de onderzoekers de drie belangrijkste randvoorwaarden zijn die volgens Baars (z.d.) relevant zijn bij het ontwikkelen van een product. De interviewguide, waarin de leidraad van het interview, de houdingsaspecten en vaardigheden van de interviewers te lezen zijn, is terug te vinden in bijlage III. Bij het beschrijven van de houdingsaspecten en vaardigheden van de interviewers is gebruik gemaakt van Meer et al. (2008).

3.5 Analyse

De interviews zijn opgenomen met geluidsapparatuur. De onderzoekers hebben afspraken gemaakt over de manier van transcriberen en deze afspraken zijn vastgelegd in een document. Voor het vastleggen van deze afspraken is gebruik gemaakt van de handleiding over het verwerken van interviews, die opgesteld is door Renkens en Overbeek (2015), voor de opleiding Pedagogiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Om de verzamelde data binnen het tijdsbestek te kunnen transcriberen, is gevraagd aan stagiaires binnen Synthese of zij interviews wilden transcriberen. Er zijn twee interviews getranscribeerd door stagiaires. Hier zijn de desbetreffende respondenten over geïnformeerd. De stagiaires die een interview hebben getranscribeerd, hebben de opgestelde afspraken van de

onderzoekers over het transcriberen ontvangen, zodat er op dezelfde manier getranscribeerd werd. Deze afspraken, gebaseerd op Renkens en Overbeek (2015), zijn te vinden in bijlage IV. Vervolgens zijn deze transcripten door de onderzoekers globaal gecontroleerd. De respondenten zijn niet geheel geanonimiseerd, omdat de functies en de geslachten van de respondenten bekend zijn. Hier hebben de respondenten toestemming voor verleend. De data van deze respondent zijn echter niet herleidbaar naar de desbetreffende respondent, zodat de kans op sociaal wenselijke antwoorden bij een interview over dit gevoelige onderwerp werd beperkt. Daarom hebben de respondenten een code toegekend gekregen. Alleen voor de onderzoekers is bekend welke code bij welke respondent hoort (Renkens & Overbeek, 2015, p. 5). De codes hebben het analyseren gemakkelijker gemaakt. In de tekst worden de respondenten genoemd bij functie. Nadat de interviews getranscribeerd zijn, zijn deze opgedeeld in fragmenten en vervolgens gecodeerd. Er is gekozen voor thematisch coderen in het codeerformat van Excel, omdat er naar aanleiding van het literatuuronderzoek begrippen naar voren zijn gekomen waarop de respondenten bevraagd zijn (Renkens & Overbeek, 2015, pp. 6-11). Vervolgens zijn er sub-vragen opgesteld waarna analysesets zijn gemaakt. Hierdoor kon er per stap van de meldcode gekeken worden naar de behoeften van de respondenten op het gebied van kennis, vaardigheden, houdingsaspecten, hulpmiddelen en deskundigheidsbevordering. De analysesets en definities van de codes zijn terug te vinden in bijlage V. De antwoorden van de respondenten zijn met elkaar vergeleken (Renkens & Overbeek, 2015, p. 15). De resultaten, over wat medewerkers in het basisonderwijs nodig hebben om de meldcode in te zetten, zijn in een samenvatting per stap van de meldcode verwerkt in hoofdstuk 4. Er is gekozen om de data samen te vatten, omdat er bij kwalitatief onderzoek brede antwoorden verwacht kunnen worden en gaat om inhoudelijke informatie. Percentages, gemiddelden en dergelijke zijn niet relevant voor een kwalitatief onderzoek (Renkens & Overbeek, 2015, p. 4).

De interviews met Hustedt en Houben zijn afgenomen om deelvraag twee te beantwoorden. Deze zijn eveneens getranscribeerd en geanalyseerd door middel van thematisch coderen. De hieruit voortgekomen resultaten zijn samengevoegd en beschreven als antwoord op deelvraag twee in hoofdstuk 4. De data die verkregen is uit de interviews met Hustedt en Houben zullen niet anoniem verwerkt worden. Dit zal geen invloed hebben op de antwoorden die gegeven zullen worden, omdat het geen gevoelig onderwerp betreft.

De analysesets en de codes die zijn gebruikt tijdens het analyseren van de interviews zijn terug te vinden in bijlage V.

3.6 Betrouwbaarheid en validiteit

In deze paragraaf wordt beschreven hoe de onderzoekers de betrouwbaarheid en validiteit hebben proberen te vergroten. Ter verduidelijking is deze paragraaf opgedeeld in drie vormen van triangulatie, zoals beschreven in Donk en Lanen (2012, pp. 49-51): brontriangulatie, methodische triangulatie en onderzoekerstriangulatie.

3.6.1 Brontriangulatie

Er is gekozen om intern begeleiders en leerkrachten te interviewen met hetzelfde onderzoeksinstrument. Dit zorgt ervoor dat er vanuit twee verschillende functies antwoord verkregen wordt op deelvraag 1. Dit zorgt voor brontriangulatie (Donk & Lanen, 2012, p. 50). Intern begeleiders en leerkrachten hebben het meest direct contact met de kinderen en daarom een grote rol en verantwoordelijkheid bij het inzetten van de meldcode. Daarnaast heeft het bevragen van deze medewerkers, met deze functie, bijgedragen aan de validiteit van het onderzoek, omdat deelvraag 1 zich richt op de behoeften van medewerkers in het basisonderwijs bij het inzetten van de meldcode. Daarnaast zijn Hustedt en Houben bevroegd ten behoeve van deelvraag 2, zodat aangesloten kon worden bij zowel de wensen van de medewerkers in het basisonderwijs als de (on)mogelijkheden van het samenwerkingsverband. Bij de interviews ten behoeve van de beantwoording van deelvraag 2 kan eveneens gesproken worden over brontriangulatie, omdat twee respondenten met verschillende functies hetzelfde onderzoeksinstrument is voorgelegd (Donk & Lanen, 2012, p. 50).

3.6.2 Methodische triangulatie

In dit onderzoek is geen sprake van methodische triangulatie, omdat er gebruik is gemaakt van één meetinstrument per deelvraag. De data die zijn voortgekomen uit de interviews konden niet worden vergeleken met data van een ander meetinstrument.

De individuele interviews hebben bijgedragen aan een meer betrouwbaar en valide onderzoek. Er is doorgevraagd, zodat er antwoord verkregen kon worden op dat wat nodig is om de deelvragen te beantwoorden. Bovendien lijkt het onderwerp gevoelig te liggen en kon het weerstand oproepen waardoor individuele interviews meer betrouwbare data hebben opgeleverd. Het feit dat intern begeleiders en leerkrachten, en niet de gezinscoaches, bevroegd zijn over wat medewerkers in het basisonderwijs nodig hebben om de meldcode in te zetten, heeft bijgedragen aan de validiteit van het onderzoek. De interviews zijn getranscribeerd door de onderzoekers en twee stagiaires van Synthese. Om de betrouwbaarheid hiervan te vergroten, zijn vooraf afspraken gemaakt door de onderzoekers over het transcriberen en deze zijn gecommuniceerd naar de stagiaires. Deze stagiaires hebben getekend voor het privacyreglement, waardoor zij de data van de respondenten niet

naar buiten mogen brengen. Het feit dat de interviews getranscribeerd zijn, vergroot de betrouwbaarheid van het onderzoek. Daarnaast hebben de onderzoekers afspraken gemaakt over de manier van interviewen en het analyseren hiervan. Volgens Renkens en Overbeek (2015, p. 5) wordt hierdoor de betrouwbaarheid van het onderzoek gewaarborgd. De data ter beantwoording van deelvraag 1 zijn thematisch gecodeerd aan de hand van de belangrijke begrippen die voort zijn gekomen uit de analyse van het probleem in de literatuur. Deze begrippen, te lezen in bijlage V, komen zowel uit de analyse van het probleem in de literatuur als in de interviewguide en in de resultaten terug. Dit draagt bij aan de validiteit van het onderzoek.

3.6.3 Onderzoekerstriangulatie

Het onderzoek is uitgevoerd door twee onderzoekers. Dit is gedaan onder begeleiding van twee medewerkers van Synthese Venray, namelijk Longstaff en Imming. Longstaff was direct betrokken bij het praktijkprobleem en Imming keek mee vanuit het perspectief van een buitenstaander. Bovendien is met enige regelmaat feedback verkregen van medestudenten en de begeleider vanuit de opleiding. Tijdens het onderzoek is vanuit meerdere perspectieven meegedacht met de onderzoekers, wat duidt op onderzoekerstriangulatie (Donk & Lanen, 2012, p. 51).

3.7 Draagvlak

In deze paragraaf staat hoe de onderzoekers hebben geprobeerd om zoveel mogelijk draagvlak te creëren bij de respondenten en eventuele andere betrokkenen.

Om draagvlak te creëren binnen de Welzijnsorganisatie Synthese, locatie Venray, zijn de onderzoekers minimaal vier dagen per week aanwezig geweest bij de praktijkorganisatie. Dit maakt dat de onderzoekers direct vragen konden stellen aan betrokkenen en de medewerkers werden in de gelegenheid gesteld om langs te komen met vragen over of interesses in het onderzoek. Bovendien zijn alle medewerkers van Synthese bij de start van het onderzoek, door de onderzoekers, op de hoogte gebracht van het onderzoek. Daarnaast vond er één keer per week een gesprek plaats tussen een van de opdrachtgevers, Longstaff of Imming, en de onderzoekers. Tijdens deze gesprekken zijn de opdrachtgevers op de hoogte gebracht van de vorderingen van het onderzoek en is er overlegd over verdere stappen. Daarnaast kregen de onderzoekers feedback op het onderzoeksrapport. Er was mailcontact tussen de opdrachtgever en de onderzoekers over het onderzoek. Doordat de onderzoekers aanwezig waren in de praktijkorganisatie bestond de mogelijkheid om tussendoor vragen te stellen, af te stemmen en om toestemming te vragen over verslaglegging en/of acties tijdens het onderzoek. De opdrachtgevers werden betrokken bij het onderzoek en dit creëerde draagvlak. Bovendien zijn de gezinscoaches op de hoogte

gesteld van het onderzoek en het feit dat in het onderzoeksrapport gesproken wordt over het samenwerkingsverband. Daarnaast hebben de onderzoekers aangesloten bij een overleg van de gezinscoaches om kennis te maken, kenbaar te maken waar het onderzoek over gaat en om hen op de hoogte te brengen van de vorderingen. Bovendien zijn zij, op aanvraag, via de mail op de hoogte gehouden. Deze acties zorgden ervoor dat er meer draagvlak kwam bij de opdrachtgever, de gezinscoaches van het samenwerkingsverband en bij de andere medewerkers van Synthese Venray, waaronder Hustedt en Houben.

Tevens zijn andere betrokkenen, SPOVenray en de basisscholen, door middel van brieven op de hoogte gebracht van het onderzoek. SPOVenray is als eerste benaderd over dit onderzoek en heeft toestemming gegeven voor de uitvoering van het onderzoek binnen de basisscholen. Dit heeft ervoor gezorgd dat er vanuit SPOVenray draagvlak is gecreëerd bij de basisscholen om deel te nemen aan het onderzoek. Daarna zijn de basisscholen door middel van een brief benaderd, waarna telefonisch contact is opgenomen voor het vooronderzoek. Hierbij werd vermeld dat er mogelijk in een later stadium van het onderzoek contact opgenomen kon worden. De basisscholen die niet benaderd zijn in het voorstadium van het onderzoek zijn benaderd met een brief waarin werd toegelicht dat er vier basisscholen zijn benaderd in het vooronderzoek en dat ook zij mogelijk in een later stadium benaderd konden worden voor deelname aan het onderzoek. Dit alles heeft ervoor gezorgd dat er zo veel mogelijk draagvlak was bij de basisscholen voor de uitvoering van het onderzoek.

Hoofdstuk 4 – Resultaten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten beschreven per deelvraag. In de samenvatting van de verkregen data zullen citaten gebruikt worden om de tekst te verduidelijken. Bij de resultaten van deelvraag 1 komen niet alle respondenten aan bod, omdat er niet altijd op alle aspecten is ingegaan of er was volgens de desbetreffende respondenten niets nodig.

4.1 Deelvraag 1: Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen bij het inzetten van de meldcode?

In deze paragraaf wordt beschreven waar per stap van de meldcode behoefte aan is qua kennis, vaardigheden, houdingsaspecten, hulpmiddelen en deskundigheidsbevordering. Daarnaast zal er ingegaan worden op waar de respondenten over het algemeen behoefte aan hebben bij het inzetten van de meldcode.

4.1.1 Behoeften bij stap 1 van de meldcode: in kaart brengen van signalen

Zeven van de tien respondenten heeft aangegeven dat er meer **kennis** nodig is over de signalen die horen bij alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Volgens een intern begeleider zou kennis over de signalen ervoor kunnen zorgen dat er meer bewustwording komt onder de medewerkers over waar zij op kunnen letten.

“Want je zegt wel één op de zoveel kinderen wordt misbruikt en dan denk ik: ik zie ze nog te weinig volgens mij.” – Intern begeleider

Het feitelijk vastleggen van de signalen riep bij een leerkracht vragen op. Zij vraagt zich af hoe dit feitelijk gedaan kan worden zonder de eigen interpretatie hierin mee te nemen. Daarnaast zou zij meer kennis willen over hoe onderbouwd kan worden dat de signalen voor het ene kind wel zorgelijk zijn en voor het andere kind niet.

Op het gebied van **vaardigheden** gaf een intern begeleider aan dat zij vaardiger wil worden in het observeren, zodat ze de signalen horende bij huiselijk geweld en kindermishandeling kan zien in de praktijk. Twee respondenten benoemden dat zij willen leren hoe ze signalen feitelijk vast kunnen leggen zonder hun eigen gevoelens hierin mee te nemen. Een van hen heeft aangegeven deze vaardigheid te willen ontwikkelen aan de hand van een hulpmiddel. Deze wordt later in deze paragraaf beschreven. De respondenten hebben aangegeven geen **houdingsaspecten** te hoeven ontwikkelen om stap één te doorlopen. Een open houding aannemen, respectvol zijn en het kind serieus nemen zijn volgens hen belangrijke houdingsaspecten, die zij al bezitten, bij het signaleren.

Kijkend naar de **hulpmiddelen** die de medewerkers nodig hebben bij het zetten van stap één kwam bij zeven van de tien respondenten naar voren dat zij een checklist zouden kunnen gebruiken.

“Ik denk dat die checklist al een heleboel vragen voor ons als leerkracht wegneemt.” –

Leerkracht

De respondenten noemden verschillende manieren om vorm te geven aan de checklist. Het moet volgens twee intern begeleiders een overzicht zijn van signalen van alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Een van hen hoopt door middel van deze checklist elkaar gemakkelijker te kunnen bevragen en actie te kunnen ondernemen. Twee leerkrachten gaven aan dat een checklist eraan bij kan dragen dat signalen eenduidig worden vastgelegd. Volgens een van hen moet er in de checklist ruimte zijn om opmerkingen toe te voegen.

Op het gebied van **deskundigheidsbevordering** hebben zes van de tien respondenten aangegeven dat zij de signalen uitgebreid willen behandelen in een bijeenkomst. Door een intern begeleider werd aanbevolen om voorbeelden te geven van casussen, zodat medewerkers een beeld kunnen vormen van wat er kan spelen rondom huiselijk geweld en kindermishandeling. Een andere intern begeleider gaf aan dat zij het prettig vindt om signalen te leren herkennen aan de hand van een filmpje.

4.1.2 Behoeften bij stap 2 van de meldcode: collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding

Een leerkracht gaf aan **kennis** te willen over Veilig Thuis. Dit zou voor hem de drempel verlagen om contact met hen op te nemen. Hij wil graag informatie over wat Veilig Thuis is en wat zij voor hem kunnen betekenen.

De respondenten hebben aangegeven geen **vaardigheden** en **houdingsaspecten** te hoeven ontwikkelen om stap twee te doorlopen. Volgens hen is het in deze stap belangrijk om hulp te zoeken, samen te werken en korte lijntjes te hebben binnen school. Dit zijn dingen die al goed gaan. Er is in stap twee volgens de respondenten geen behoefte aan **hulpmiddelen**.

“Veilig Thuis, dat is eigenlijk heel laagdrempelig dus ik zou, nu ik dit weet, veel eerder gewoon die telefoon pakken en even overleggen.” – Leerkracht

Op het gebied van **deskundigheidsbevordering** benoemde een leerkracht dat hij graag kennis wil ontvangen over Veilig Thuis tijdens een bijeenkomst. Een intern begeleider gaf aan dat zij het belangrijk vindt om transparant te zijn richting ouders. Zij zou graag willen

oefenen hoe zij ouders kan inlichten over het feit dat zij advies gaat vragen of heeft gevraagd bij Veilig Thuis.

4.1.3 Behoeften bij stap 3 van de meldcode: gesprek met de cliënt

Volgens drie van de tien respondenten is het van belang **kennis** te vergaren over manieren om in gesprek te gaan met een kind over huiselijk geweld en kindermishandeling. Twee van hen willen weten hoe ze in een dergelijk gesprek rekening kunnen houden met de leeftijd van het kind. De ander wil weten hoe hij in gesprek met een kind kan merken dat zijn vermoedens juist zijn. Hoe in gesprek gegaan kan worden met ouders en kinderen en wat wel en niet gezegd en gevraagd kan worden, zijn punten waar twee intern begeleiders meer kennis over willen ontvangen. Een leerkracht gaf aan te willen lezen hoe er in bepaalde situaties gehandeld kan worden, bijvoorbeeld als ouders boos worden tijdens het gesprek.

Technieken om in gesprek te gaan met ouders en kinderen over vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling kwamen veel uit de interviews naar voren als **vaardigheden** die medewerkers in het basisonderwijs willen ontwikkelen. Drie respondenten benoemden de vaardigheden om open vragen te stellen en het kind niet te sturen in een gesprek over dit onderwerp. Het overbrengen van de zorgen aan ouders, deze goed uitleggen en ouders hiermee confronteren, werd door vier respondenten genoemd als vaardigheden die zij willen ontwikkelen. Een andere vaardigheid die ontwikkeld moet worden, is volgens een intern begeleider het doorvragen op moeilijke onderwerpen. Volgens twee respondenten is het belangrijk om te leren hoe er samengewerkt kan worden met ouders vanuit een gezamenlijk doel.

“Als je het mis hebt dan is die relatie zo verstoord, lijkt mij, want je beschuldigt mensen van iets wat misschien wel helemaal niet waar is.” – Leerkracht

Alle respondenten zijn van mening dat zij geen **houdingsaspecten** hoeven te ontwikkelen om stap drie te kunnen zetten. Volgens hen bezitten zij de volgende houdingsaspecten die belangrijk zijn in deze stap: open stellen, eerlijk en gelijkwaardig zijn, respect hebben en kijken vanuit de gezamenlijke zorg voor het kind.

“Je moet het zo brengen dat je geen schuld zoekt, maar samen naar een oplossing wil zoeken. En vanuit een stukje gezamenlijke zorg voor een kind.” – Intern begeleider

Een overzicht met daarin steekwoorden en richtinggevende vragen voor het voeren van een gesprek met ouders werd door twee respondenten genoemd als een **hulpmiddel** bij deze stap. Daarnaast benoemden drie respondenten dat de checklist die genoemd werd bij stap één eveneens een hulpmiddel is om in gesprek te gaan met de ouders en de zorgen te

bespreken. Een intern begeleider wenst een overzicht met tips en manieren om in gesprek te gaan met een kind bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Vijf van de tien respondenten gaven aan in een rollenspel te willen oefenen met het voeren van een gesprek in deze stap. Twee van hen zouden ook het in gesprek gaan met het kind willen oefenen. In deze vorm van **deskundigheidsbevordering** moeten bovengenoemde vaardigheden en houdingsaspecten aan bod komen. Er kan volgens enkele respondenten geoefend worden met zowel fictieve als actuele casuïstiek. Het oefenen met casussen zal volgens een intern begeleider de drempel verlagen om daadwerkelijk in gesprek te gaan met ouders. Echter zal er volgens meerdere respondenten nagegaan moeten worden binnen het team of iedereen wil oefenen in een rollenspel, omdat zij denken dat niet iedereen hiervoor open zal staan. Daarentegen geeft een intern begeleider aan dat oefenen in rollenspellen juist goed is.

“Rollenspellen zijn wel dingen waarin je het goed kunt oefenen, want je kunt het wel horen, je kunt het zien op beeld, maar je moet het gewoon zelf doen.” – Intern begeleider

Een leerkracht vindt het niet nodig om te oefenen. Zij heeft meer baat bij een instructievideo waarin goed gehandeld wordt tijdens een moeilijk gesprek.

4.1.4 Behoeften bij stap 4 van de meldcode: wegen van het geweld of de kindermishandeling

Volgens de respondenten is er geen extra **kennis** nodig in deze stap. Twee respondenten gaven aan dat het moeilijk blijft om de afweging te maken of de vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling ernstig genoeg zijn en wanneer er actie ondernomen moet worden. Daarbij geven zij aan dat extra kennis deze moeilijkheid niet weg kan nemen.

Er zijn geen **vaardigheden** en **houdingsaspecten** naar voren gekomen tijdens de interviews die respondenten denken te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen. Het is volgens hen belangrijk om hulp in te schakelen van een deskundige bij het maken van de afweging. En dit maakt dat zij hierbij geen extra vaardigheden en houdingsaspecten hoeven te ontwikkelen.

Als **hulpmiddel** werd door een leerkracht de checklist van stap één genoemd. Deze lijst met signalen zou het wegen van het huiselijk geweld en de kindermishandeling gemakkelijker maken en kan gebruikt worden tijdens een overleg met Veilig Thuis.

Een intern begeleider gaf op het gebied van **deskundigheidsbevordering** aan om tijdens een bijeenkomst in overleg te gaan met het team over hoe het team het huiselijk geweld en de kindermishandeling weegt.

4.1.5 Behoeften bij stap 5 van de meldcode: beslissen: hulp organiseren of melden

Een leerkracht zou graag **kennis** willen ontvangen over welke instanties er zijn, zodat hij weet waar hij kinderen en/of ouders naar kan doorverwijzen. Een intern begeleider beaamde dit en zij wil daarnaast graag kennis over de consequenties van het maken van een melding.

Op de vraag welke **vaardigheden** er nodig zijn om stap vijf te doorlopen, gaven twee respondenten aan vaardiger te willen worden in het inlichten van de ouders over het feit dat er een melding gemaakt gaat worden bij Veilig Thuis. Volgens twee andere respondenten is en blijft ouders confronteren met een melding moeilijk om te doen en zouden extra vaardigheden op dit gebied dit niet minder moeilijk maken.

“Ik vind het zelf altijd heel erg spannend om zoiets in te gaan, maar dat blijft toch. Het zou ook niet goed zijn als het er eigenlijk niet was.” – Leerkracht

Volgens de respondenten zijn er geen **houdingsaspecten** die zij moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen. Transparant, eerlijk, open en zakelijk zijn, worden door hen gezien als belangrijke houdingsaspecten, die zij al bezitten, in deze stap.

In deze stap heeft een van de leerkrachten behoefte aan een **hulpmiddel** waarin staat beschreven wanneer en waarvoor je wel en niet een melding dient te maken. Een lijst of een website met instanties die werkzaam zijn in de gemeente Venray, Venlo en Eindhoven voor eventuele doorverwijzing van het gezin is een behoefte van een andere leerkracht.

Kijkende naar **deskundigheidsbevordering** hebben alle respondenten aangegeven niets nodig te hebben in deze stap. Volgens enkele respondenten is stap vijf een logisch gevolg op de voorafgaande stappen waarbij zij de juiste informatie hebben verzameld om de afweging te maken of er al dan niet een melding gemaakt moet worden.

4.1.6 Behoeften in het algemeen bij het inzetten van de meldcode

Tijdens de interviews gaven respondenten verschillende behoeften aan die niet passen bij een specifieke stap. Daarom wordt hieronder kort beschreven om welke behoeften het gaat.

Er werd genoemd dat er meer **kennis** nodig is over wanneer welke stap van de meldcode gezet moet worden, wat de gevolgen hiervan en vervolgstappen hierop zijn. Daarnaast misten de respondenten algemene kennis over de verschillende vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

“Omdat het zo weinig voorkomt, gelukkig hè. En dan zijn we toch geneigd om dingen anders te zien of te vergoelijken. Omdat het ook zo moeilijk is om te doen, gebeurt het nog minder.”

– Intern begeleider

Als **hulpmiddel** werd een stappenplan genoemd met daarin alle stappen van de meldcode en de bijbehorende acties. Tevens werd aangegeven dat een e-mail als herinnering prettig zou zijn. Medewerkers van de basisscholen worden hierdoor herinnerd aan de meldcode en daarin kunnen veranderingen in de meldcode doorgegeven worden.

Op het gebied van **deskundigheidsbevordering** geven vijf respondenten aan dat een herhaling van de bestaande voorlichting één keer per jaar wenselijk is. Een van hen geeft aan dat dit ervoor zou kunnen zorgen dat de afspraken met betrekking tot het inzetten van de meldcode nageleefd zullen worden door de medewerkers in het basisonderwijs.

“Als je één bijeenkomst doet dan neem je informatie tot je, maar vervolgens ga je weer weg en gebeurt er ook niets meer. En er moet een manier gevonden worden waardoor je alert blijft.” – Intern begeleider

Naast de herhaling van de voorlichting noemden twee leerkrachten een bijeenkomst met daarin theorie in combinatie met casuïstiek. Volgens een van hen is het belangrijk dat er actief gewerkt wordt tijdens een dergelijke bijeenkomst, zodat de verworven kennis blijft hangen.

4.2 Deelvraag 2: Met welke randvoorwaarden moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

In deze paragraaf wordt samengevat waarmee er per randvoorwaarde, tijd, geld en kwaliteit, rekening gehouden moet worden volgens Hustedt en Houben bij een uitbreiding van het bestaande aanbod, de voorlichting. Zij hebben voorafgaand aan het interview de antwoorden voortgekomen uit de interviews van deelvraag 1 voorgelegd gekregen.

4.2.1 Randvoorwaarde tijd

In de interviews met Hustedt en Houben gaven zij aan dat er geen afspraken vast staan over de hoeveelheid uren die een gezinscoach van het samenwerkingsverband per school mag en kan besteden. Het gaat volgens hen om maatwerk per school.

“Elke vraag die een school stelt, vind ik dat we op in moeten kunnen spelen.” – Houben

De opdracht van de gezinscoaches omschreven zij als preventief werken in het voorliggend veld. Hieronder valt het geven van voorlichtingen aan basisscholen. Door deze collectieve preventie hoopt Hustedt dat er minder vragen komen van gezinnen.

Zowel Hustedt als Houben zijn van mening dat de aanknopingspunten voor de uitbreiding van het bestaande aanbod haalbaar zijn qua tijd. Het geven van deskundigheidsbevordering hoort bij de taken van de gezinscoaches. Op het moment dat het te druk wordt om te

voldoen aan de vragen vanuit de scholen, dan zal er geïnventariseerd moeten worden waar tijd aan wordt besteed. Hiermee kan dan terug worden gegaan naar de gemeente om extra capaciteit te krijgen, aldus Houben. Daarnaast gaf hij aan dat als er deskundigheidsbevordering op een school gegeven moet worden, dat er dan tijdig een afspraak gemaakt moet worden met de desbetreffende school in verband met tijdsplanning. Mocht het een vervolg zijn op de voorlichting, dan kan er mogelijk na de voorlichting meteen een nieuwe afspraak gemaakt worden met de school.

4.2.2 Randvoorwaarde geld

Binnen het huidige budget van de gezinscoaches valt volgens Hustedt en Houben ook het bieden van deskundigheidsbevordering aan basisscholen. Houben gaf aan dat de gemeente Venray vanaf januari 2017 bewust meer geld beschikbaar heeft gesteld voor preventieve activiteiten. Om deze activiteiten te verzorgen, hebben zij het samenwerkingsverband van gezinscoaches opgezet. Op het moment dat er te weinig budget beschikbaar is om aan de behoeften en de vragen van basisscholen te voldoen, kan teruggedaan worden naar de gemeente voor extra budget. Hustedt is van mening dat wanneer er aanvullende kosten verbonden zijn aan een vorm van deskundigheidsbevordering dat er dan met SPOVenray onderhandeld moet worden om de kosten mogelijk te delen. Het gaat bij aanvullende kosten om kosten die gemaakt worden door bijvoorbeeld een externe deskundige in te zetten bij een bepaalde vorm van deskundigheidsbevordering. Volgens haar ligt die verantwoordelijkheid niet geheel bij het samenwerkingsverband en/of Synthese, maar ligt deze ook bij SPOVenray.

4.2.3 Randvoorwaarde kwaliteit

Als het gaat om kwaliteit van een vorm van deskundigheidsbevordering noemde Hustedt de ISO-procedure. Deze procedure beschrijft het primaire proces van Synthese en hieraan dient de deskundigheidsbevordering te voldoen. Deze vormt binnenkort officieel de leidraad voor de gezinscoaches van het samenwerkingsverband. Aan deze voorwaarde voldoen houdt in dat er onder andere een doel vastgesteld wordt, dat er tussentijds en achteraf een evaluatie plaatsvindt en dat de deelnemers een klanttevredenheidsmeting invullen. Bovendien dient de deskundigheidsbevordering, als het gaat om een training, beschreven te worden in een basisdraaiboek. Deze dient ieder jaar getoetst te worden op of deze nog aansluit bij de meldcode. Door dit draaiboek moet een dergelijke training aan verschillende sectoren gegeven kunnen worden. Hustedt noemde bijvoorbeeld een sportvereniging of peuterspeelzaal.

De visie van Synthese omhelst dat Synthese iemand weer sterk probeert te maken in het dagelijks leven, aldus Hustedt. Dit moet volgens Hustedt terug te zien zijn bij de ontwikkeling

van een nieuw aanbod. Volgens Houben moet een vorm van deskundigheidsbevordering laagdrempelig aangeboden worden om aan te sluiten bij de visie en missie van het samenwerkingsverband. Dit houdt onder andere in dat de meldcode als hulpmiddel wordt overgebracht aan de medewerkers in het basisonderwijs en dat er een veilige setting gecreëerd wordt. Een veilige setting is volgens hem nodig bij deskundigheidsbevordering rondom dit onderwerp. Het is een moeilijk onderwerp en medewerkers in het basisonderwijs moeten hierover openhartig durven spreken en zich kwetsbaar op durven stellen.

“Iedereen moet zich aan die meldcode houden, maar je moet het op zo’n manier weten te brengen dat het je ook helpt in je functie en dat het niet iets is wat maar moet.” – Houben

Houben is van mening dat een vorm van deskundigheidsbevordering gegeven moet worden door een deskundige. Deze deskundige dient ervaring te hebben met het inzetten de meldcode. Hierdoor zal de deskundige zich beter kunnen inleven in hoe moeilijk het is om deze stappen te zetten. Volgens Hustedt zouden in de toekomst meerdere gezinscoaches een dergelijke deskundigheidsbevordering moeten kunnen geven dan nu het geval is.

4.2.4 Overige

Naast de randvoorwaarden tijd, geld en kwaliteit, waarop Hustedt en Houben zijn bevraagd in het interview, heeft Hustedt nog andere aandachtspunten benoemd. Deze zullen hieronder aan de orde komen.

Hustedt vindt dat de huidige voorlichting over de meldcode gegeven moet worden aan iedereen die met gezinnen en kinderen te maken heeft. Bovendien vraagt zij zich af wat de verantwoordelijkheid van de scholen en SPOVenray zelf is met betrekking tot het onder de aandacht houden van de meldcode. Er dienen goede afspraken te worden gemaakt met de scholen over wie voor wat verantwoordelijk is. Zij gaf aan dat ze hierin een samenwerking aan kunnen gaan en elkaar kunnen aanvullen.

“Iedere organisatie heeft in eerste instantie zelf de verantwoordelijkheid voor de meldcode. Ik begrijp wel als dat niet je dagelijkse werk is, dat je daar een organisatie bij wilt die hier vaker mee te maken heeft.” – Hustedt

Hoofdstuk 5 – Conclusies en discussies

In dit hoofdstuk wordt er een conclusie getrokken op basis van de resultaten die zijn behandeld in hoofdstuk 4. Vervolgens wordt in de discussie beschreven wat de beperkingen zijn geweest in dit onderzoek en worden suggesties gedaan voor vervolgonderzoek. Tot slot worden aanbevelingen gedaan voor de praktijk.

5.1 Conclusies deelvragen en beantwoording van de onderzoeksvraag

In deze paragraaf wordt er een conclusie getrokken per deelvraag aan de hand van de resultaten uit hoofdstuk 4. Hierbij wordt een koppeling gemaakt met de literatuur. Vervolgens wordt de onderzoeksvraag beantwoord.

5.1.1 Conclusie deelvraag 1: Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen bij het inzetten van de meldcode?

Uit de resultaten, beschreven in hoofdstuk 4, komt naar voren welke behoeften aan deskundigheidsbevordering medewerkers in het basisonderwijs hebben bij het inzetten van de meldcode. De stappen van de meldcode zijn als volgt:

- Stap 1: In kaart brengen van signalen.
- Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding.
- Stap 3: Gesprek met de cliënt.
- Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling.
- Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden.

(VWS, 2016)

Uit de interviews blijkt dat er bij stap één en stap drie veel behoefte is aan deskundigheidsbevordering. Deze bevindingen komen eveneens naar voren in de analyse van het probleem in de literatuur. Wolzak (2012, pp. 132-133) is namelijk van mening dat een voorlichting, cursus, studiedag of training over de meldcode zich voornamelijk zou moeten richten op het signaleren van en het voeren van gesprekken met kinderen en ouders over huiselijk geweld en kindermishandeling. De behoefte van de respondenten in dit onderzoek tijdens een dergelijke bijeenkomst ligt voornamelijk in het uitgebreid bespreken van alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling en bijbehorende signalen. Schols et al. (2013, p. 6) geven ook aan dat er meer kennis nodig is over de vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling, omdat er ook minder opvallende vormen zijn die het signaleren ingewikkeld kunnen maken. Een checklist komt als meest genoemde hulpmiddel naar voren tijdens de interviews. Deze checklist kan volgens de respondenten zowel in stap

een als in stap drie ingezet worden. De checklist kan in stap één gebruikt worden om het signaleren te vergemakkelijken; signalen vast te leggen en bespreekbaar te maken met collega's. In stap drie kan deze dienen als hulpmiddel om in gesprek te gaan met ouders en de zorgen te bespreken. Schols et al. (2013, pp. 8-9) denken eveneens dat een signaleringsinstrument bij de communicatie met ouders en/of kinderen helpend kan zijn. Bovendien is er behoefte aan kennis over hoe in gesprek gegaan kan worden met het kind en de ouders en wat je daarbij wel of niet kan vragen en zeggen. Tevens is het oefenen van moeilijke gesprekken rondom dit onderwerp in de vorm van een rollenspel een andere veelgenoemde behoefte. Volgens een intern begeleider zou dit oefenen de drempel verlagen om daadwerkelijk het gesprek aan te gaan met ouders in stap drie van de meldcode. Volgens de respondenten is het hierbij belangrijk om te kijken waar de behoefte ligt in het team, omdat niet iedereen open staat voor het oefenen in een rollenspel. Het verbeteren van de vaardigheden op het gebied van signaleren en het voeren van gesprekken met kinderen en/of ouders over huiselijk geweld en kindermishandeling zou volgens Wolzak (2012, pp. 132-133) en het Nederlands Jeugdinstituut (z.d.-a) een bijdrage leveren aan het meer inzetten van de meldcode. Schols et al. (2013, pp. 8-9) geven aan dat uit groepsinterviews met leerkrachten is gebleken dat zij over te weinig praktische kennis en communicatieve vaardigheden beschikken. Deze leerkrachten verwachten, net als enkele respondenten in dit onderzoek, dat het oefenen van gesprekken een toegevoegde waarde zal hebben als het gaat om handelen bij huiselijk geweld en kindermishandeling.

Er blijkt dat er bij stap twee, vier en vijf van de meldcode minder nodig is aan deskundigheidsbevordering. De respondenten benoemden dat samenwerking binnen school en met een deskundige belangrijk is in stap twee en stap vier. Schols et al. (2013, p. 5) zeggen hierover dat leerkrachten baat hebben bij samenwerking met het zorgnetwerk rondom een gezin, zodat al dan niet bevestigd kan worden of hun signalen kloppen. Tevens gaven de respondenten aan dat stap vijf een logisch gevolg is op de voorafgaande stappen, omdat in die stappen alle informatie al verworven is om een gedegen beslissing te nemen om al dan niet te melden.

Over het algemeen geven de respondenten aan dat er behoefte is aan kennis over het doorlopen van de stappen. Volgens Schols et al. (2013, pp. 8-9) hebben leerkrachten baat bij duidelijke richtlijnen over de stappen. Daarnaast is er behoefte aan een jaarlijkse herhaling van de voorlichting. Dit zou volgens een respondent ervoor kunnen zorgen dat de medewerkers in het basisonderwijs zich gaan houden aan de afspraken met betrekking tot de meldcode. Wolzak (2012, pp. 132-133) geeft aan dat een dergelijke bijeenkomst het onderwerp onder de aandacht kan houden bij de medewerkers. Naast een herhaling van de voorlichting noemen respondenten een bijeenkomst waarin actief gewerkt wordt aan de hand

van theorie in combinatie met casuïstiek, zodat de verworven kennis blijft hangen. Tot slot is er behoefte aan een herinneringsmail over de meldcode.

5.1.2 Conclusie deelvraag 2: Met welke randvoorwaarden moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

Uit de interviews met Hustedt en Houben is naar voren gekomen dat aansluiten bij de behoeften van de medewerkers van de basisscholen (weergegeven in de resultaten van deelvraag 1, die voorafgaand aan het interview aan hen zijn voorgelegd) mogelijk is qua tijd en geld. Hier gaven zij als redenen voor dat de gezinscoaches de opdracht hebben om preventief te werken en daarbij hoort ook het geven van deskundigheidsbevordering aan basisscholen. Dit is eveneens inbegrepen in het huidige budget dat beschikbaar is gesteld vanuit de gemeente Venray. Zij hebben het samenwerkingsverband van gezinscoaches samengesteld om invulling te geven aan de taak om bijeenkomsten te organiseren voor professionals (Zande & Arts, 2016, pp. 4-9). Mochten er aanvullende kosten bij komen, dan zou er volgens Hustedt in overleg moeten worden gegaan met SPOVenray om de kosten te delen. Naast de randvoorwaarde tijd en geld is er met hen gesproken over de kwaliteitsvoorwaarden waaraan een uitbreiding van het bestaande aanbod moet voldoen. Er moet rekening worden gehouden met de ISO-procedure en de visie van Synthese. Daarnaast moet er een basisdraaiboek van de deskundigheidsbevordering te vinden zijn. Bovendien moet het laagdrempelig worden aangeboden door een deskundige en gegeven worden in een veilige setting. Er dienen goede afspraken gemaakt te worden over de verantwoordelijkheden met betrekking tot de meldcode tussen de scholen, SPOVenray en Synthese.

5.1.3 Beantwoording van de onderzoeksvraag: Met welke uitbreiding van het aanbod deskundigheidsbevordering over het inzetten van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen de gezinscoaches van het samenwerkingsverband tussen MEE, Bureau Jeugdzorg en Synthese aansluiten bij de behoeften van de medewerkers van de basisscholen van SPOVenray?

Hierboven zijn er conclusies getrokken per deelvraag met behulp van literatuur en de resultaten uit hoofdstuk 4. Deze conclusies maken dat bovenstaande onderzoeksvraag beantwoord kan worden. De huidige voorlichting over de meldcode zou volgens de respondenten moeten blijven en jaarlijks herhaald moeten worden. Echter, de voorlichting is niet voldoende om de meldcode zo nodig daadwerkelijk in te gaan zetten. Dit blijkt zowel uit de analyse van het probleem in de praktijk en in de literatuur als uit het onderzoek. De

respondenten hebben aangegeven nog andere behoeften te hebben aan deskundigheidsbevordering naast de huidige voorlichting. Het bestaande aanbod kan uitgebreid worden met een verdiepingsbijeenkomst. Hierin dienen de volgende aspecten aan de orde te komen waarbij de inhoud van de bijeenkomst een combinatie moet zijn van theorie, de toepassing hiervan in de praktijk en casuïstiek:

- De stappen van de meldcode moeten duidelijk doorlopen worden;
- De signalen horende bij huiselijk geweld en kindermishandeling bespreken;
- Het oefenen en doornemen van gesprekstechnieken waarin vaardigheden terugkomen die van belang zijn bij het in gesprek gaan met ouders en kinderen over de vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Hulpmiddelen waar de respondenten behoefte aan hebben bij het inzetten van de meldcode, zoals een checklist, kunnen mogelijk aangereikt worden na de training.

Daarnaast wordt benoemd dat medewerkers in het basisonderwijs via de e-mail herinnerd zouden kunnen worden aan het inzetten van de meldcode bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. In deze e-mail kunnen zij ook op de hoogte gesteld worden van nieuwe ontwikkelingen betreffende de meldcode.

Volgens Hustedt en Houben zijn bovengenoemde mogelijke uitbreidingen haalbaar qua tijd en geld. Zij hebben aangegeven dat een dergelijke uitbreiding wel moet voldoen aan enkele kwaliteitsvoorwaarden, zoals de ISO-procedure. Volgens Hustedt moeten er wel duidelijke afspraken gemaakt worden over de verantwoordelijkheden met betrekking tot het onder de aandacht houden van de meldcode.

De literatuur sluit bij bovenstaande punten aan en zegt hierover dat ondersteuning bij het inzetten van de meldcode wenselijk is en een verbeterpunt is voor de praktijk. Uit de landelijke quickscan is naar voren gekomen dat respondenten uit het onderwijs behoefte hebben aan een training over het inzetten van de meldcode (Pons et al., 2015). De aanwezigheid van de juiste kennis, vaardigheden en houdingsaspecten dragen bij aan meer bekwaamheid in het handelen van de medewerkers (Popeijus et al., 2006, p. 15). De integratie van deze aspecten is volgens Leeman et al. (2006) het beste mogelijk wanneer dit in een realistische omgeving wordt aangeleerd. Medewerkers in het onderwijs dienen hierbij direct gevraagd te worden om met deze kennis, vaardigheden en houdingen te oefenen.

Kortom het aanbod deskundigheidsbevordering van het samenwerkingsverband van gezinscoaches kan worden uitgebreid met een verdiepingsbijeenkomst waarin aan de hand van casuïstiek en theorie de stappen van de meldcode worden doorlopen en specifiek wordt stilgestaan bij stap één en drie.

5.2 Discussies

In de interviews met de respondenten vonden de onderzoekers het lastig om ter plekke te peilen in hoeverre zij antwoord hadden verkregen op de vragen die zij wilden stellen. Dit kwam doordat er veel verteld werd door de respondenten en zij bij enkele stappen direct tot de conclusie leken te komen dat er niets nodig was. Hierdoor kwam tijdens de analyse naar voren dat er niet bij alle stappen van de meldcode ingegaan is op de vijf onderdelen, kennis, vaardigheden, houdingsaspecten, hulpmiddelen en deskundigheidsbevordering. Er werd wel nagegaan of de respondent nog iets toe te voegen had bij iedere stap van de meldcode. Op deze manier wisten de onderzoekers wel of er iets gemist was bij een bepaalde stap. Echter heeft dit wel invloed gehad op de validiteit, omdat er tijdens een aantal interviews niet volledig is ingegaan op alles wat de onderzoekers wilden weten.

Tijdens de interviews merkten de onderzoekers dat, ondanks de voorlichting die de respondenten hebben gevolgd, de meldcode niet geheel duidelijk was. Sommige respondenten leken de taken en verantwoordelijkheden die de school heeft met betrekking tot het inzetten van de meldcode niet te weten. Daarnaast was er soms weinig kennis over wat er per stap van de meldcode gedaan dient te worden. Dit heeft ertoe geleid dat er af en toe antwoorden gegeven werden die niet of weinig betrekking hadden op een specifieke stap van de meldcode. De onderzoekers hebben ervoor gekozen om tijdens de interviews geen extra uitleg te geven over de meldcode, omdat zij dit mee wilden nemen als signaal dat de meldcode nog niet altijd goed geïntegreerd is. Dit heeft invloed op de validiteit van het onderzoek, omdat dit in sommige gevallen er wel voor gezorgd heeft dat enkele antwoorden van de respondenten niet bruikbaar waren om de deelvraag te beantwoorden.

Bovenstaande beperkingen in het onderzoek zijn betrouwbaar verwerkt door de onderzoekers doordat zij in de inleiding van hoofdstuk 4 benoemen dat er bij enkele respondenten niet specifiek is ingegaan op bepaalde aspecten.

Het onderzoek is goed afgebakend door de onderzoekers. Er zijn twijfels over de generaliseerbaarheid van het onderzoek, omdat er enkel tien respondenten zijn bevroegd van vijf basisscholen. Het kan zijn dat de andere medewerkers er niet hetzelfde over denken als de medewerkers die zijn geïnterviewd bij dit onderzoek. De behoeften van de andere medewerkers zijn niet in kaart gebracht. Echter wordt verwacht dat de behoeften van andere medewerkers van de basisscholen die onder SPOVenray vallen redelijk overeenkomen met de behoeften van de medewerkers van de basisscholen die geïnterviewd zijn voor dit onderzoek.

5.3 Suggesties voor vervolgonderzoek

Suggestie 1

Er kan een vervolgonderzoek gedaan worden naar dat wat gezinscoaches van het samenwerkingsverband nodig hebben om aan te kunnen sluiten bij de vraag om deskundigheidsbevordering van de basisscholen. Dit vervolgonderzoek is echter alleen van belang op het moment dat blijkt dat niet alle gezinscoaches de deskundigheidsbevordering kunnen geven.

Suggestie 2

Tevens kan er na verloop van tijd een evaluatief onderzoek gedaan worden naar de effectiviteit van de verdiepingsbijeenkomst die voortkomt uit dit onderzoek.

5.4 Aanbevelingen voor de praktijk

Onderstaande aanbevelingen hebben allen als doel om de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling meer onder de aandacht te houden. Dit is volgens Wolzak (2012, pp. 132-133) belangrijk. Hij is van mening dat professionals zich blijvend moeten ontwikkelen op dit gebied, zodat ze vroeger kunnen signaleren en actie zullen ondernemen.

Aanbeveling 1

Om aan te sluiten bij de behoeften van de medewerkers in het basisonderwijs zal er een verdiepingsbijeenkomst ontworpen worden waarin de belangrijkste punten voortgekomen uit de resultaten behandeld zullen worden. Deze punten zijn terug te vinden in sub-paragraaf 5.1.3. De bijeenkomst moet bestaan uit theorie, praktijk en casuïstiek. Deze aanbeveling zal door de onderzoekers worden uitgewerkt in een basisdraaiboek voor een verdiepingsbijeenkomst, zodat de gezinscoaches deze kunnen gaan gebruiken.

Aanbeveling 2

Er kan in kaart gebracht worden welke taken en verantwoordelijkheden de gezinscoaches, SPOVenray en de basisscholen hebben met betrekking tot het onder de aandacht houden van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en het inzetten hiervan. Hiervoor zouden deze partijen in overleg moeten gaan en zullen duidelijke afspraken gemaakt moeten worden, zodat het voor alle partijen duidelijk wordt wat er op dit gebied van elkaar verwacht kan en mag worden.

Aanbeveling 3

Het is wenselijk dat de voorlichting jaarlijks herhaald wordt bij de basisscholen die onder SPOVenray vallen. Om het jaarlijks herhalen van de voorlichting goed te laten verlopen, zal eerst aanbeveling twee uitgevoerd moeten worden, zodat duidelijk wordt bij wie de verantwoordelijkheid ligt dat jaarlijks herhalen ook daadwerkelijk gebeurt.

Aanbeveling 4

Om te kunnen voldoen aan de wens dat meerdere gezinscoaches de reeds bestaande voorlichting kunnen geven in plaats van dat alleen Longstaff, gezinscoach, dit doet, is het prettig als er een basisdraaiboek ontworpen wordt van de huidige voorlichting. Bovendien is dit basisdraaiboek dan bruikbaar bij het geven van de voorlichting aan andere organisaties en/of verenigingen.

Aanbeveling 5

Uit het onderzoek blijkt dat basisscholen behoefte hebben aan een herinneringsmail over de meldcode. Hierin kunnen ook nieuwtjes over en aanpassingen van de meldcode vermeld worden. Het is wenselijk dat de gezinscoach deze mail met enige regelmaat stuurt naar de school waar hij/zij aan gekoppeld is. Echter is het ook bij deze aanbeveling belangrijk dat eerst aanbeveling twee uitgevoerd moeten worden om in kaart te brengen of deze verantwoordelijkheid daadwerkelijk bij de gezinscoaches ligt.

Literatuurlijst

Baars, W. (z.d.). *Handboek projectmanagement: Besturen van een project*. Geraadpleegd op 16 mei 2017, van <https://www.projectmanagement-training.nl/boek/besturen/>.

Berge, I. ten, Addink, A., Baat, M. de, Bartelink, C., Rossum, J. van, & Vinke, A. (2012). *Stoppen en helpen: Een adequaat antwoord op kindermishandeling*. Amsterdam: SWP.

Bonnet, R. (2013). *De Kleine Gids Kindermishandeling: Achtergronden, signaleren en de meldcode* (3^e druk). Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Donk, C. van der, & Lanen, B. van. (2012). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn* (2^e oplage). Bussum: Coutinho.

Elser30. (2010, januari). *Horen zien en zwijgen* [Online afbeelding]. Gedownload op 2 maart 2017, van <http://zoom.nl/foto/bewerkte-fotografie/horen-zien-en-zwijgen.1356104.html>.

Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk. (z.d.). *Begrippenlijst sociaal-cultureel volwassenenwerk*. Gedownload op 13 maart 2017, van <http://www.fov.be/IMG/doc/begrippenlijst.doc>.

Feldman, R. S. (2013). *Ontwikkelingspsychologie: 5^e editie* (2^e druk). Amsterdam: Pearson.

Gemeente Venray. (z.d.). *Gezinscoach*. Geraadpleegd op 13 maart 2017, van <https://www.venray.nl/gezinscoach#section-2>.

Jeugdwet. (2014, 14 maart) Geraadpleegd op 2 februari 2017, van http://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2016-08-01#Hoofdstuk1_Artikel1.1.

Kamer Jeugd Welzijn en Zorg. (2015, december). *Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling: Noord- en Midden Limburg: Beleidsagenda 2016-2018*. Gedownload op 20 februari 2017, van <http://www.participatieraadvenray.nl/wp-content/uploads/2017/01/JWZ2016.001-Regiovisie-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling-Noord-en-Midden-Limburg-2015-2018.pdf>.

Kol, A. van. (z.d.). *Synoniemen.net*. Geraadpleegd op 22 maart 2017, van <http://synoniemen.net/>.

Kooijman, K. (2011). *Niets doen is geen optie!: Verder met de aanpak van kindermishandeling*. Gedownload op 8 februari 2017, van <http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Niets-doen-is-geen-optie-Verder-met-de-aanpak-van-kindermishandeling.pdf>.

Leeman, Y., Meijers, F., & Timmerman, G. (2006). *Competentiegericht leren: Een brandende kwestie. Inleiding bij het themadeel*. Gedownload op 21 april 2017, van http://en.aup.nl/wosmedia/3782/yvonne_leeman_frans_meijers_greetje_timmerman_competentiegericht_leren_een_brandende_kwestie.pdf.

Meer, K. van, Neijenhof, J. van, & Bouwens, M. (2008). *Elementaire sociale vaardigheden* (2^e druk, 7^e oplage). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Migchelbrink, F. (2007). *Actieonderzoek voor professionals in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2013, juli). *Factsheet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor gemeenten*. Gedownload op 6 februari 2017, van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/brochures/2013/07/04/factsheet-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling-voor-gemeenten/Factsheet+voor+gemeenten.pdf>.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. (2016). *Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling*. Gedownload op 10 april 2017, van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2017/01/09/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling/Basis+meldcode+NL2016.pdf>.

Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Veiligheid en Justitie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. (z.d.). *Verantwoordelijkheid gemeenten*. Geraadpleegd op 6 februari 2017, van <https://www.voordejeugd.nl/stelselwijziging/verantwoordelijkheid-gemeenten>.

Movisie. (2016, 7 juni). *Wat is huiselijk geweld?: Huiselijk geweld in het perspectief van een veranderd sociaal domein*. Geraadpleegd op 16 februari 2017, van <https://www.movisie.nl/artikel/wat-huiselijk-geweld>.

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-a). *Kindermishandeling: Wet- en regelgeving*. Geraadpleegd op 2 februari 2017, van <http://www.nji.nl/Beleid-Wet--en-regelgeving>.

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-b). *Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het primair onderwijs*. Geraadpleegd op 31 januari 2017, van <http://www.nji.nl/nl/Publicaties/Meldcode-Huiselijk-Geweld-en-Kindermishandeling-in-het-primair-onderwijs.html>.

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-c). *Verbinding onderwijs en jeugdhulp*. Geraadpleegd op 16 februari 2017, van <http://www.nji.nl/Verbinding-onderwijs-en-jeugdhulp>.

Nederlands Jeugdinstituut. (2010). *Kindermishandeling aanpakken: Informatie voor professionals betrokken bij kinderen en gezinnen*. Gedownload op 6 februari 2017, van http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Kindermishandeling_aanpakken.pdf.

Nederlands Jeugdinstituut. (2016, 16 november). *Cijfers over kindermishandeling*. Gedownload op 3 februari 2017, van <http://www.nji.nl/pdf/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp-Kindermishandeling?hid=pdf;lmq=60;tmq=60;rmq=60;bmq=50;pnr=1>.

NOS. (2016, 2 maart). *Zeven jaar en tbs geëist voor gruwelijke mishandeling kinderen*. Geraadpleegd op 31 januari 2017, van <http://nos.nl/artikel/2090137-zeven-jaar-en-tbs-geest-voor-gruwelijke-mishandeling-kinderen.html>.

Pons, A. G. A., Lie, T., Jong, M. M. de, Heuvel, A. van den, Pons, K. F., & Kleinjan, M. M. (2015, november). *Rapportage quickscan meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling*. Gedownload op 6 februari 2017, van <http://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=0c2b85c1-9172-4891-aacc-a297a1204d2d&title=Rapportage%20quickscan%20meldcode%20huiselijk%20geweld%20en%20kindermishandeling.pdf>.

Popeijus, H. E., Geldens, J., & Popeijus, H. L. (2006). *Samen opleiden: Een gedeelde verantwoordelijkheid: Een onderzoek naar die elementen van samenwerkend leren onderwijzen die basisscholen, aanstaande leraren en hogeschool van belang achten om er afspraken over vast te leggen*. Gedownload op 21 april 2017, van http://www.lerarenopleider.nl/velon/ledensite/files/2006/09/27_3_2PopeijusGeldensPopeijus.pdf.

Renkens, J., & Overbeek, N. van. (met Gootzen, M., Bew.). (2015). *Handleiding Pedagogiek: Verwerken interviews & andere kwalitatieve data*. Gedownload op 9 maart 2017, van [https://study.han.nl/sites/PED-V3OI2/utmp/GS/Resources/Omgaan met narratieve data OIN3 2015.pdf?Web=1](https://study.han.nl/sites/PED-V3OI2/utmp/GS/Resources/Omgaan%20met%20narratieve%20data%20OIN3%202015.pdf?Web=1).

Rijksoverheid. (z.d.). *Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling*. Geraadpleegd op 31 januari 2017, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/inhoud/meldcode>.

Schols, M. W. A., Ruiter, C. de, & Öry, F. G. (2013). *How do public child healthcare professionals and primary school teachers identify and handle child abuse cases? A qualitative study*. Gedownload op 16 februari 2017, van <http://bmcpublichealth.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/1471-2458-13-807?site=bmcpublichealth.biomedcentral.com>.

Songteksten.nl. (z.d.). *Martina McBride – Concrete Angel*. Geraadpleegd op 23 mei 2017, van <http://www.songteksten.nl/songteksten/41604/martina-mcbride/concrete-angel.htm>.

Stichting Primair Onderwijs Venray. (z.d.). *Organisatie*. Geraadpleegd op 17 februari 2017, van <http://www.spovenray.nl/category/1/Organisatie?setCategory=1>.

Synthese. (z.d.). *Over Synthese*. Geraadpleegd op 17 februari 2017, van <https://www.synthese.nl/over-synthese/>.

Veilig Thuis. (z.d.-a). *Geweld thuis*. Geraadpleegd op 3 februari 2017, van <https://vooreenveiligthuis.nl/geweld-thuis>.

Veilig Thuis. (z.d.-b). *Veilig thuis organisaties*. Geraadpleegd op 2 februari 2017, van <https://www.vooreenveiligthuis.nl/veilig-thuis>.

Weijnen, A. A., & Ficq-Weijnen A. P. G. M. A. (met Hofman, M. A., Bew.; Martin, W., Smedts, W., & Cleynebreugel, L. van, Bijdrage Belgisch-Nederlands). (2010). *Prisma Pocketwoordenboek Nederlands*. Houten: Unieboek.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015. (2014, 18 juli). Geraadpleegd op 2 februari 2017, van http://wetten.overheid.nl/BWBR0035362/2016-08-01#Hoofdstuk1_Paragraaf1_Artikel1.1.1.

Wolzak, A. (2012). *Kindermishandeling: signaleren en handelen* (7^e geactualiseerde druk). Amsterdam: SWP.

Zande, R. van de, & Arts, Y. (2016, 26 april). *De gezinscoach in/en het onderwijs: Samenwerkingsafspraken tussen de gemeente Venray en onderwijsorganisaties*. Venray: Gemeente Venray.

Bijlagen

- Bijlage I – Stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Bijlage II – Interviewguide medewerkers basisscholen
- Bijlage III – Interviewguide Hustedt en Houben
- Bijlage IV – Afspraken over transcriberen
- Bijlage V – Analysesets en definiëring van de codes
- Bijlage VI – Verklaring geheimhouding

Bijlage I – Stappen van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Onderstaande beschrijving van de stappen van de meldcode is gebaseerd op het basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling (VWS, 2016).

Stap 1: In kaart brengen van de signalen

In deze stap, waarin het in kaart brengen van de signalen centraal staat, is het van belang dat als een beroepskracht signalen opvangt, dat hij deze signalen noteert. Om de signalen zo betrouwbaar mogelijk te noteren, dienen feiten en signalen duidelijk onderscheiden te worden. Naast deze signalen moet er ook beschreven worden welke stappen er worden gezet en welke besluiten er worden genomen. Hierbij is het van belang dat de beroepskracht het aanwezige protocol van de organisatie volgt.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding

Als de beroepskracht de signalen in kaart heeft gebracht, is het van belang dat er overlegd wordt over de signalen. Dit kan met een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling of met iemand anders binnen de organisatie. Binnen dit onderzoek gaat het vaak om een intern begeleider. Daarnaast kan Veilig Thuis geraadpleegd worden voor advies over de casus.

Stap 3: Gesprek met de cliënt

In gesprek gaan met de cliënt kan in dit geval het kind en/of de ouders zijn. Tijdens een dergelijk gesprek worden de signalen besproken en is er de mogelijkheid voor de cliënt om hierop te reageren. Het kan zijn dat de vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling na dit gesprek zijn weggenomen. Dan is het niet meer van belang om de vervolgstappen te zetten.

Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling

Op het moment dat de beroepskracht informatie heeft verzameld in de eerste drie stappen, is het van belang om het risico, de aard en de ernst van het geweld en de kindermishandeling in te schatten. Dit kan in overleg binnen de organisatie en/of met Veilig Thuis.

Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden

In deze stap wordt er door de verantwoordelijke beroepskracht in de organisatie besloten of er een melding gemaakt wordt of dat de organisatie zelf hulp gaat en kan bieden.

Bijlage II – Interviewguide medewerkers basisscholen

Introduceer het gesprek met onderstaande informatie en vragen	
Intro	We vinden het fijn dat u tijd vrij heeft kunnen maken om deel te nemen aan dit interview. Als het goed is, bent u telefonisch en/of via de mail benaderd voor dit interview en heeft u daarbij al kort wat informatie gekregen. Klopt dat? Heeft u vooraf nog vragen hierover? Ik zal dit mondeling nog even kort herhalen. Als het goed is, heeft u de voorlichting over de meldcode bijgewoond. Klopt dat? Uit het vooronderzoek is gebleken dat er meer nodig is dan alleen kennis over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarom zal er in dit interview ingegaan worden op wat u nog meer nodig heeft, naast de huidige voorlichting, om de stappen van de meldcode te doorlopen. Voor we verder gaan met het interview zou ik willen vragen of ik je/jij mag zeggen in plaats van u.
Topics aangeven	Geef aan dat het interview wordt gehouden aan de hand van de vijf stappen van de meldcode (VWS, 2016): 1. In kaart brengen van de signalen; 2. Overleg met collega en raadpleeg eventueel Veilig Thuis; 3. Gesprek met cliënt; 4. Wegen van het geweld of de kindermishandeling, bij twijfel Veilig Thuis raadplegen; 5. Beslissen: hulp organiseren of melden.
Doel van het onderzoek	Dit interview wordt gehouden om erachter te komen wat de medewerkers, leerkrachten en intern begeleiders, in het basisonderwijs, naast de

	voorlichting, nodig hebben om de meldcode in te zetten. Naast jou worden nog negen andere medewerkers bevraagd. Als duidelijk is wat medewerkers, naast de voorlichting, nodig hebben om de meldcode in te zetten, kan gekeken worden naar hoe de gezinscoaches hierop in kunnen spelen.
Het verwerken van de gegevens	Jouw antwoorden zijn belangrijk voor het onderzoek. Om zo goed mogelijk in kaart te brengen wat er nodig is, zouden wij het prettig vinden als je alles zo eerlijk mogelijk zou willen beantwoorden. Jouw naam zal niet gebruikt worden in het verslag. Wel kunnen we jouw functie en geslacht (en eventueel de klas waaraan je lesgeeft) noemen. Ga je hiermee akkoord? Het interview zal volledig uitgewerkt worden door een van de onderzoekers (of een stagiaire van Synthese⁵). Zij hebben, net als wij, een geheimhoudingsplicht. Hierdoor kunnen we je ervan verzekeren dat de verkregen informatie niet (herleidbaar) naar buiten zal worden gebracht.
Als de respondent wil stoppen	Mocht je tijdens het interview willen stoppen of het niet over een bepaald onderwerp willen hebben, dan kun je dit aangeven. Wij zullen dan stoppen met het interview of verder gaan met een ander onderwerp.
Uitleggen waarom er een interviewer en ondersteuner is	We zijn vandaag met zijn tweeën gekomen. Ik zal het interview houden. Zij luistert mee en zorgt ervoor dat de opname goed verloopt. Ook zullen we beide meeschrijven tijdens het interview om af en toe te kunnen doorvragen op de antwoorden die je geeft.
Vertellen dat het gesprek wordt opgenomen door middel van een audio-opname + toestemmingsformulier tekenen	Om het interview zo goed mogelijk te kunnen verwerken, wil ik dit interview graag opnemen. Om vast te leggen of je hiermee akkoord gaat, vraag

⁵ Alleen de eerste twee interviews zullen worden uitgetypt door een stagiaire van Synthese.

	ik je dit meteen zodra de recorder aan staat. Daarnaast wil ik je vragen om een toestemmingsformulier te ondertekenen. Lees het maar even rustig door. Dan mag je daar (aanwijzen) je handtekening zetten. Recorder aanzetten. Vind je het goed als dit gesprek wordt opgenomen?
Introducerende vragen	
Functie	Wat is jouw functie op deze basisschool?
Welke klas ⁶	Aan welke groep geef je les?
Meldcode al ingezet?	In hoeverre ben je bekend met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling? Heb je de meldcode al eens ingezet?
Afsluiting	Ik zal een aantal vragen gaan stellen over de stappen van de meldcode, maar schroom niet om dieper ergens op in te gaan als je dit nodig vindt. Daarnaast mag je ook om verduidelijking vragen als een vraag voor jou onduidelijk is. Dit zal ik tevens ook bij jou doen. Als ik het goed heb begrepen, heb je de voorlichting over de meldcode al gevolgd. De vragen zullen ingaan op datgene wat er volgens jou, naast de voorlichting, nog meer nodig is aan kennis, vaardigheden, houdingsaspecten en hulpmiddelen om de meldcode in te zetten. Het kan zijn dat je bij een stap niets of weinig nodig denkt te hebben. Dan zal deze stap sneller doorlopen worden. Zijn er nog vragen voordat we verder gaan?

⁶ Dit wordt alleen gevraagd aan de respondent met de functie van leerkracht.

Vragen die je kunt stellen aan de hand van de stappen van de meldcode	
Stap 1: In kaart brengen van de signalen: • Signalen zien en herkennen • Signalen zo feitelijk mogelijk vastleggen (VWS, 2016) <i>Wat heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen?</i>	Doorvragen: • Welke kennis heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? • Welke vaardigheden denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke houdingsaspecten denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke hulpmiddelen heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? Alternatieve woorden (Kol, z.d.): • Kennis: informatie, gegevens, bagage. • Vaardigheden: handigheden, kunnen, competenties, technieken. • Houdingsaspecten: gedrag, instelling, opstelling, lichaamshouding, positie. • Hulpmiddelen: instrument, handelwijze. Samenvatting geven van het antwoord. Klopt dit? Afsluitende vraag: • Welke vorm van deskundigheidsbevordering is er bij deze stap volgens jou nodig om aan te kunnen sluiten bij wat jij nodig hebt? Bij vormen van deskundigheidsbevordering kun je denken aan alle activiteiten, werkvormen, die erop gericht zijn om meer bekwaam te worden bij het inzetten van de meldcode (Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, z.d., p. 7).
Stap 2: Overleg met collega en raadpleeg eventueel Veilig Thuis: • Overleg met deskundige collega	Doorvragen: • Welke kennis heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? • Welke vaardigheden denk je nog te moeten

• Zo nodig Veilig Thuis raadplegen (VWS, 2016) <i>Wat heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen?</i>	ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke houdingsaspecten denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke hulpmiddelen heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? Alternatieve woorden (Kol, z.d.): • Kennis: informatie, gegevens, bagage. • Vaardigheden: handigheden, kunnen, competenties, technieken. • Houdingsaspecten: gedrag, instelling, opstelling, lichaamshouding, positie. • Hulpmiddelen: instrument, handelwijze. Samenvatting geven van het antwoord. Klopt dit? Afsluitende vraag: • Welke vorm van deskundigheidsbevordering is er bij deze stap volgens jou nodig om aan te kunnen sluiten bij wat jij nodig hebt? Bij vormen van deskundigheidsbevordering kun je denken aan alle activiteiten, werkvormen, die erop gericht zijn om meer bekwaam te worden bij het inzetten van de meldcode (Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, z.d., p. 7).
Stap 3: Gesprek met cliënt: • Open zijn in je handelen • Signalen bespreken met kind • Signalen bespreken met de ouders (VWS, 2016) <i>Wat heb jij, naast de voorlichting,</i>	Doelvragen: • Welke kennis heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? • Welke vaardigheden denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke houdingsaspecten denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke hulpmiddelen heb jij, naast de

<i>nodig om deze stap te doorlopen?</i>	voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? Alternatieve woorden (Kol, z.d.): • Kennis: informatie, gegevens, bagage. • Vaardigheden: handigheden, kunnen, competenties, technieken. • Houdingsaspecten: gedrag, instelling, opstelling, lichaamshouding, positie. • Hulpmiddelen: instrument, handelwijze. Samenvatting geven van het antwoord. Klopt dit? Afsluitende vraag: • Welke vorm van deskundigheidsbevordering is er bij deze stap volgens jou nodig om aan te kunnen sluiten bij wat jij nodig hebt? Bij vormen van deskundigheidsbevordering kun je denken aan alle activiteiten, werkvormen, die erop gericht zijn om meer bekwaam te worden bij het inzetten van de meldcode (Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, z.d., p. 7).
Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling, bij twijfel Veilig Thuis raadplegen: • Risico, aard en ernst van huiselijk geweld en kindermishandeling inschatten • Bij twijfel over de vervolgstap altijd advies vragen aan Veilig Thuis (VWS, 2016) <i>Wat heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te</i>	Doorvragen: • Welke kennis heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? • Welke vaardigheden denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke houdingsaspecten denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke hulpmiddelen heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? Alternatieve woorden (Kol, z.d.): • Kennis: informatie, gegevens, bagage. • Vaardigheden: handigheden, kunnen,

<i>doorlopen?</i>	competenties, technieken. • Houdingsaspecten: gedrag, instelling, opstelling, lichaamshouding, positie. • Hulpmiddelen: instrument, handelwijze. Samenvatting geven van het antwoord. Klopt dit? Afsluitende vraag: • Welke vorm van deskundigheidsbevordering is er bij deze stap volgens jou nodig om aan te kunnen sluiten bij wat jij nodig hebt? Bij vormen van deskundigheidsbevordering kun je denken aan alle activiteiten, werkvormen, die erop gericht zijn om meer bekwaam te worden bij het inzetten van de meldcode (Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, z.d., p. 7).
Stap 5: Beslissen: hulp organiseren of melden: • Beslissen of je zelf passende hulp kunt bieden • Andere hulp inschakelen • Bespreken met de ouders dat je een melding gaat maken + betekenis en doel hiervan • Melding maken bij Veilig Thuis <i>Wat heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen?</i>	Doorvragen: • Welke kennis heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? • Welke vaardigheden denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke houdingsaspecten denk je nog te moeten ontwikkelen om deze stap te doorlopen? • Welke hulpmiddelen heb jij, naast de voorlichting, nodig om deze stap te doorlopen? Alternatieve woorden (Kol, z.d.): • Kennis: informatie, gegevens, bagage. • Vaardigheden: handigheden, kunnen, competenties, technieken. • Houdingsaspecten: gedrag, instelling, opstelling, lichaamshouding, positie. • Hulpmiddelen: instrument, handelwijze.

	Samenvatting geven van het antwoord. Klopt dit? Afsluitende vraag: • Welke vorm van deskundigheidsbevordering is er bij deze stap volgens jou nodig om aan te kunnen sluiten bij wat jij nodig hebt? Bij vormen van deskundigheidsbevordering kun je denken aan alle activiteiten, werkvormen, die erop gericht zijn om meer bekwaam te worden bij het inzetten van de meldcode (Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, z.d., p. 7).
Afronding van het interview	
Afsluiting interview	Dit waren de vragen vanuit mij. Hoe vond je het interview? Heb je alles kunnen zeggen wat je wilde zeggen of wil je nog iets toevoegen?
Uitleg over het vervolg	Dit interview zal letterlijk uitgetypt worden. Daarna zal dit gebruikt worden om in kaart te brengen wat er, naast de voorlichting, volgens leerkrachten en intern begeleiders in het basisonderwijs nodig is om de meldcode in te zetten. Jouw antwoorden zullen worden vergeleken met antwoorden uit andere interviews.
Bedanken	Wil je het uitgewerkte interview ontvangen? Zo ja, dan kunnen wij dit mailen. Contactgegevens vragen. Ik wil je bedanken voor de tijd en het feit dat je ervoor open stond om over dit onderwerp met mij in gesprek te gaan.
Contactgegevens achterlaten voor als er nog vragen en/of opmerkingen zijn	Als je achteraf nog vragen en/of opmerkingen hebt naar aanleiding van dit interview, dan kun je gerust contact met mij opnemen.

Gespreksvaardigheden en houdingsaspecten van de interviewer
--

De interviewer kan doorvragen op datgene wat wordt gezegd door de respondent. Dit zal gedaan worden om het gegeven antwoord concreter te maken. Het doorvragen gebeurt veelal door open vragen te stellen. Deze manier van vragen zorgt ervoor dat de respondent vrij is om te bepalen welk antwoord hij of zij geeft en hoe uitgebreid dit zal zijn. Gesloten vragen worden eveneens gebruikt. Deze worden ingezet om kort te checken of het gegeven antwoord goed begrepen is. Het antwoord op een gesloten vraag zal dan ook minder uitgebreid zijn (Meer et al., 2008, pp. 74-75). Daarnaast zal er gebruik gemaakt worden van samenvatten om na te gaan of de interviewer het antwoord dat de respondent gegeven heeft, heeft begrepen en om kort de kern van het gegeven antwoord te beschrijven (Meer et al., 2008, pp. 59-61). Om de respondent de ruimte te geven om na te denken over een antwoord wordt daarvoor door de interviewer een stilte ingezet. Als dit zorgt voor ongemak, zal de interviewer letterlijk benoemen dat de respondent de tijd mag nemen om na te denken over het antwoord (Meer et al., 2008, p. 39).

De interviewer zal laten zien met haar houding dat wat verteld wordt door de respondent daadwerkelijk belangrijk is. Er wordt een nieuwsgierige houding aangenomen. Daarnaast zal de interviewer de respondent aanmoedigen door tussendoor kleine reacties te geven op wat verteld wordt. Dit wordt gedaan door te knikken, 'ja' te zeggen, te hummen en door een geïnteresseerde houding aan te nemen (Meer et al., 2008, p. 48). Bovendien let de interviewer op de non-verbale houding van de respondent. Dit wordt gedaan, zodat dingen die opvallen in de houding terug gegeven kunnen worden aan de respondent door middel van een gevoelsreflectie om te kijken of de interpretatie van de interviewer over het non-verbale gedrag klopt en het kan mogelijk een toevoeging zijn op het gegeven antwoord (Meer et al., 2008, p. 33).

Bijlage III – Interviewguide Hustedt en Houben

Introduceer het gesprek met onderstaande informatie en vragen.	
Intro	We vinden het fijn dat je tijd vrij hebt kunnen maken om deel te nemen aan dit interview. Als het goed is, heb je via de mail al kort informatie gekregen over het verloop van dit interview. Heb je hier nog vragen over? Ik zal dit mondeling nog even kort herhalen. Momenteel kan er een voorlichting gegeven worden door de gezinscoaches over de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling op scholen. Uit het vooronderzoek is gebleken dat er meer nodig is dan alleen kennis over de meldcode om deze in te zetten in het basisonderwijs. We hebben inmiddels tien interviews gehouden met intern begeleiders en leerkrachten waarbij we zijn ingegaan op datgene wat zij nodig hebben, naast de voorlichting, om de meldcode in te zetten. Hierbij zijn we ingegaan op welke kennis, vaardigheden, houdingsaspecten en hulpmiddelen zij nog nodig denken te hebben en in welke vorm van deskundigheidsbevordering deze geboden zouden kunnen worden. Hieruit zijn aanknopingspunten naar voren gekomen voor een mogelijke uitbreiding van het huidige aanbod, de voorlichting. Het is uiteindelijk de bedoeling dat wij een ‘product’ aanleveren waar de praktijk mee verder kan. Dit product kan van alles zijn, hierbij kun je denken aan: een advies op basis van de onderzoeksresultaten, een protocol, een instrument etc. Om te kijken aan welke voorwaarden dit product zou moeten voldoen, willen we hierover in gesprek gaan met jou en Hustedt/Houben, zodat de uitvoering van het product

	haalbaar is in de praktijk.
Topics aangeven	Tijdens dit interview wordt ingegaan op de volgende onderwerpen rondom randvoorwaarden, namelijk: • Tijd; • Geld; • Kwaliteit. (Baars, z.d.) Om in te kunnen schatten wat haalbaar en passend is en zo concreet mogelijk in gesprek te gaan, willen we alvast wat aanknopingspunten voor deskundigheidsbevordering noemen die veelal tijdens de interviews naar voren zijn gekomen: • Herhaling voorlichting (jaarlijks), met kleine toevoegingen; • Training, workshop, bijeenkomst; • Herinneringsmail en/of mail met nieuwe informatie over de meldcode; • Gesprekken in teamverband met gezinscoach erbij; • Hulpmiddelen aanleveren.
Doel van het interview	Tijdens dit interview zal ingegaan worden op de randvoorwaarden waarmee rekening gehouden moet worden bij het uitbreiden van het aanbod van de gezinscoaches naar de basisscholen. Zodat we in kaart kunnen brengen wat mag en kan op dit gebied. Dit interview zal ook gehouden worden met Hustedt/Houben, zodat we een zo volledig mogelijk antwoord krijgen op al onze vragen. Mocht je geen antwoord weten op een vraag, mag je dit aangeven en dan kijken we of de ander wel antwoord heeft op die vraag.
Het verwerken van de gegevens	Jouw antwoorden zijn belangrijk voor het onderzoek.

	We hopen dat je zoveel mogelijk antwoord kan geven op onze vragen. Mocht dit niet zo zijn of mocht je een antwoord niet weten, kan dit achteraf nog altijd worden uitgezocht. Zodat we zoveel mogelijk rekening kunnen houden met de randvoorwaarden. Het interview zal volledig uitgewerkt worden door de onderzoekers. De antwoorden worden verwerkt in ons verslag. We willen hierbij jouw achternaam en functie gebruiken. Ga je hiermee akkoord?
Als de respondent wil stoppen	Mocht je tijdens het interview willen stoppen, dan kun je dat aangeven.
Uitleggen waarom er een interviewer en ondersteuner is	We zijn vandaag met zijn tweeën. Ik zal het interview houden. Zij luistert mee en zorgt ervoor dat de opname goed verloopt. Ook zullen we beide meeschrijven tijdens het interview om af en toe te kunnen doorvragen op de antwoorden die je geeft.
Vertellen dat het gesprek wordt opgenomen door middel van een audio-opname + toestemmingsformulier tekenen	Om het interview zo goed mogelijk te kunnen verwerken, wil ik dit interview graag opnemen. Om vast te leggen of je hiermee akkoord gaat, vraag ik je dit meteen zodra de recorder aanstaat. Daarnaast wil ik je vragen om een toestemmingsformulier te ondertekenen. Lees het maar even rustig door. Dan mag je daar (aanwijzen) je handtekening zetten. Recorder aanzetten. Vind je het goed als dit gesprek wordt opgenomen?
Introducerende vragen	
Functie	Wat is jouw functie binnen het samenwerkingsverband/Synthese?
Deskundigheidsbevordering rondom de meldcode	In hoeverre ben je bekend met de voorlichting die gegeven kan worden op de basisscholen over de meldcode? En wat vind je hiervan?

Afsluiting	Ik ga zo meteen een aantal vragen stellen over de randvoorwaarden waaraan een uitbreiding van het bestaande aanbod, de voorlichting, aan moet voldoen. Mocht je ergens dieper op in willen gaan, dan kan dit altijd. Daarnaast mag je om verduidelijking vragen, als een vraag voor jou onduidelijk is. Dit zal ik tevens ook bij jou doen. Het kan zijn dat je mogelijk niet op alle vragen (direct) een antwoord weet. Dan zullen we proberen hier via een andere weg antwoord op te krijgen. Zijn er nog vragen voordat we verder gaan?
Vragen die je kunt stellen om antwoord te krijgen op de vraag met welke randvoorwaarden het samenwerkingsverband rekening moet houden bij een uitbreiding van het huidige aanbod	
Randvoorwaarde: tijd	• Hoeveel uur is er beschikbaar per basisschool? Zijn deze uren verbonden aan bepaalde taken? • Hoeveel uur mag en kan een gezinscoach deskundigheidsbevordering verzorgen aan één of meerdere basisscholen op maandbasis of jaarbasis? • Vind je de aanknopingspunten die uit de interviews met de intern begeleiders en leerkrachten naar voren zijn gekomen haalbaar qua tijd? <i>Aanknopingspunten vanuit de interviews met intern begeleiders en leerkrachten voor de uitbreiding van het bestaande aanbod, de voorlichting:</i> • <i>Herhaling voorlichting (jaarlijks), met kleine toevoegingen;</i> • <i>Training, workshop, bijeenkomst;</i> • <i>Herinneringsmail en/of mail met nieuwe informatie over de meldcode;</i>

	• <i>Gesprekken in teamverband met gezinscoach erbij;</i> • <i>Hulpmiddelen aanleveren.</i>
Randvoorwaarde: geld	• Hoe worden de gezinscoaches gefinancierd? • Vind je de aanknopingspunten die uit de interviews met de intern begeleiders en leerkrachten naar voren zijn gekomen haalbaar qua financiering? • Stel dat er iets uitkomt wat nu niet gefinancierd kan worden met het budget en binnen het aantal uren wat er nu is, hoe zou dit dan aangepakt kunnen worden? <i>Aanknopingspunten vanuit de interviews met intern begeleiders en leerkrachten voor de uitbreiding van het bestaande aanbod, de voorlichting:</i> • <i>Herhaling voorlichting (jaarlijks), met kleine toevoegingen;</i> • <i>Training, workshop, bijeenkomst;</i> • <i>Herinneringsmail en/of mail met nieuwe informatie over de meldcode;</i> • <i>Gesprekken in teamverband met gezinscoach erbij;</i> • <i>Hulpmiddelen aanleveren.</i>
Randvoorwaarde: kwaliteit	• Aan welke kwaliteitseisen moet een vorm van deskundigheidsbevordering die uit de interviews naar voren zijn gekomen voldoen? • Hoe zorgen we ervoor dat het uiteindelijke aanbod van deskundigheidsbevordering aan basisscholen aansluit bij de visie en missie van het samenwerkingsverband? • Hoe zorgen we ervoor dat het uiteindelijke aanbod van deskundigheidsbevordering aan basisscholen aansluit bij de visie en missie van Synthese?

	<i>Aanknopingspunten vanuit de interviews met intern begeleiders en leerkrachten voor de uitbreiding van het bestaande aanbod, de voorlichting:</i> • <i>Herhaling voorlichting (jaarlijks), met kleine toevoegingen;</i> • <i>Training, workshop, bijeenkomst;</i> • <i>Herinneringsmail en/of mail met nieuwe informatie over de meldcode;</i> • <i>Gesprekken in teamverband met gezinscoach erbij;</i> • <i>Hulpmiddelen aanleveren.</i>
Afronding van het interview	
Afsluiting interview	Dit waren de vragen vanuit mij. Hoe vond je het interview? Heb je alles kunnen zeggen wat je wilde zeggen of wil je nog iets toevoegen wat je nog van belang vindt?
Uitleg over het vervolg	Dit interview zal letterlijk uitgetypt worden. Daarna zal dit gebruikt worden om in kaart te brengen met welke randvoorwaarden er rekening gehouden moet worden bij de uitbreiding van het huidige aanbod, de voorlichting. Jouw antwoorden zullen samengevoegd worden met de antwoorden van Hustedt/Houben.
Bedanken	Wil je het uitgewerkte interview ontvangen? Zo ja, dan kunnen wij dit mailen. Ik wil je bedanken voor de tijd en het feit dat je ervoor open stond om dit interview met ons te houden.
Contactgegevens achterlaten voor als er nog vragen en/of opmerkingen zijn	Als je achteraf nog vragen en/of opmerkingen hebt naar aanleiding van dit interview, dan kun je gerust contact met een van ons opnemen. Mailadres achterlaten.

Gespreksvaardigheden en houdingsaspecten van de interviewer
De interviewer kan doorvragen op datgene wat wordt gezegd door de respondent. Dit zal gedaan worden om het gegeven antwoord concreter te maken. Het doorvragen gebeurt veelal door open vragen te stellen. Deze manier van vragen zorgt ervoor dat de respondent vrij is om te bepalen welk antwoord hij of zij geeft en hoe uitgebreid dit zal zijn.

Gesloten vragen worden eveneens gebruikt. Deze worden ingezet om kort te checken of het gegeven antwoord goed begrepen is. Het antwoord op een gesloten vraag zal dan ook minder uitgebreid zijn (Meer et al., 2008, pp. 74-75). Daarnaast zal er gebruik gemaakt worden van samenvatten om na te gaan of de interviewer het antwoord dat de respondent gegeven heeft, heeft begrepen en om kort de kern van het gegeven antwoord te beschrijven (Meer et al., 2008, pp. 59-61). Om de respondent de ruimte te geven om na te denken over een antwoord wordt daarvoor door de interviewer een stilte ingezet. Als dit zorgt voor ongemak, zal de interviewer letterlijk benoemen dat de respondent de tijd mag nemen om na te denken over het antwoord (Meer et al., 2008, p. 39).

De interviewer zal laten zien met haar houding dat wat verteld wordt door de respondent daadwerkelijk belangrijk is. Er wordt een nieuwsgierige houding aangenomen. Daarnaast zal de interviewer de respondent aanmoedigen door tussendoor kleine reacties te geven op wat verteld wordt. Dit wordt gedaan door te knikken, 'ja' te zeggen, te hummen en door een geïnteresseerde houding aan te nemen (Meer et al., 2008, p. 48). Bovendien let de interviewer op de non-verbale houding van de respondent. Dit wordt gedaan, zodat dingen die opvallen in de houding terug gegeven kunnen worden aan de respondent door middel van een gevoelsreflectie om te kijken of de interpretatie van de interviewer over het non-verbale gedrag klopt en het kan mogelijk een toevoeging zijn op het gegeven antwoord (Meer et al., 2008, p. 33).

Bijlage IV – Afspraken over transcriberen

Onderstaande afspraken zijn gebaseerd op de afspraken uit de handleiding over het verwerken van interviews en andere kwalitatieve data van Renkens en Overbeek (2015).

Het interview wordt helemaal uitgetypt (zonder Enters of alinea's te gebruiken). Hierbij zorg je dat er haakjes (deze: [...]) om de tekst, die door de interviewer gezegd is, worden gezet. Deze haakjes komen niet om de tekst die gezegd is door de geïnterviewde, oftewel respondent.

Omschrijving	Uitvoering
Als de interviewer iets zegt, worden haakjes gebruikt. Als de respondent iets zegt, worden <u>geen</u> haakjes gebruikt.	Deze haakjes worden gebruikt: [tekst van de interviewer].
Een stilte van langer dan 3 seconden.	(spatie)...(spatie)
Emoties of non-verbale uitingen worden tussen haakjes benoemd. Benoem de emoties en non-verbale uitingen die je kunt horen. De interviewers zullen de non-verbale uitingen die zij hebben opgemerkt tijdens het interview zelf toevoegen.	(hoest), (kucht), (lacht), (huilt)
Als er tijdens het interview 'uhm' wordt gezegd in de zin.	(zin die hiervoor gezegd wordt zonder spatie)..uhm..(vervolg zin zonder spatie)
Als er 'uhm' wordt gezegd aan het begin van de zin.	'Uhm.. Wat is precies je vraag?'
Als er gehaperd wordt in de zin.	'Wat.. wat is precies je vraag?'
Op het moment dat de respondent of interviewer onverstaanbaar is, zet je het volgende tussen haakjes op die plaats.	(onverstaanbaar)
Als er wordt gebrabbeld en met zekerheid beschreven kan worden wat er gezegd wordt, dan mag dit op die manier beschreven worden.	Toen ik gisteren naar het voetbalveld ging om de kinderen op te halen, was er geen openbaar vervoer. i.p.v. Toen ik gist ... naar het uhm, voetbalvv ...ging om de kinderen op te halen, was er geen openbaar vv ...

Reacties waarmee de interviewer laat zien dat zij luistert, worden niet uitgeschreven, zodat de respondent niet continue onderbroken lijkt te worden.	Bijvoorbeeld 'hm', 'ja' en 'oké' worden niet genoemd als deze zijn gebruikt om te laten horen dat er geluisterd wordt.
Als er een naam wordt genoemd.	Deze wordt vervangen door de functie, basisschool of (noemt naam).

Kort voorbeeld:

[Wat voor iemand zocht je dan?] Nou ik wilde gewoon iemand die vooruit kan denken ... iemand die zich alleen met zichzelf bezighoudt is niet goed genoeg, ik verwacht wel meer ...

[En waar denk je dan aan?] Nou ja dat lijkt me logisch, mijn kinderen hadden hun vader verloren, dus ik wilde wel iets meer dan alleen een minnaar zeg maar. Een nieuwe man in huis heeft natuurlijk veel impact op je gezin, dus daar moest ik goed over nadenken ... Jim paste heel goed in dat plaatje, hij was meteen weg van mijn kinderen dus ja ... (lacht). [Je vertelde dat je hertrouwd bent ... Is dat met ...?] Ja dat was wel zo maar we zijn wel weer uit elkaar hoor, zo ideaal was hij toch niet (sarcastisch). [Hoe bedoel je?] Als hij mijn dochter wegbracht naar korfbal leek het hem wel een goed idee om de kantinedame te versieren ... en ik kwam daar natuurlijk als laatste achter.

Bijlage V – Analysesets en definiëring van de codes

Analysesets

Deelvraag 1: Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen bij het inzetten van de meldcode?

Sub-vraag 1: Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen over het algemeen bij het inzetten van de meldcode?

- **Set 1:** Meldcode algemeen – kennis;
- **Set 2:** Meldcode algemeen – vaardigheden;
- **Set 3:** Meldcode algemeen – houdingsaspecten;
- **Set 4:** Meldcode algemeen – hulpmiddelen;
- **Set 5:** Meldcode algemeen – deskundigheidsbevordering.

Sub-vraag 2: Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen bij het zetten van stap 1 van de meldcode?

Deze sub-vraag geldt ook voor de andere stappen van de meldcode. Waar gesproken wordt over stap 1, kan dan gelezen worden stap 2, 3, 4 of 5.

- **Set 1:** Stap 1 – kennis;
- **Set 2:** Stap 1 – vaardigheden;
- **Set 3:** Stap 1 – houdingsaspecten;
- **Set 4:** Stap 1 – hulpmiddelen;
- **Set 5:** Stap 1 – deskundigheidsbevordering.

Deelvraag 2: Met welke randvoorwaarden moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

Sub-vraag 1: Waarmee moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches bij de randvoorwaarde tijd rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

- **Set 1:** Randvoorwaarde tijd.

Sub-vraag 2: Waarmee moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches bij de randvoorwaarde geld rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

- **Set 1:** Randvoorwaarde geld.

Sub-vraag 3: Waarmee moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches bij de randvoorwaarde kwaliteit rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

- **Set 1:** Randvoorwaarde kwaliteit.

Sub-vraag 4: Waarmee moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches, naast de randvoorwaarden tijd, geld en kwaliteit, rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

- **Set 1:** Overige.

Definiëring van de codes

Deelvraag 1: Welke behoeften aan deskundigheidsbevordering hebben de medewerkers van de basisscholen bij het inzetten van de meldcode?

Code	Betekenis	Bron
Wat		
Meldcode algemeen	Een stappenplan met als doel structuur en handvatten te bieden bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. <i>Hierover gaat het interview waardoor alle informatie hieronder kan vallen. Echter wordt er tijdens het coderen alleen deze code afgegeven bij tekstfragmenten die gaan over de meldcode in het algemeen en niet over een specifieke stap.</i>	(Bonnet, 2013, p. 118)

Stap 1	In kaart brengen van de signalen: signalen zien en herkennen en deze zo feitelijk mogelijk vastleggen.	(VWS, 2016)
Stap 2	Overleg met een collega en eventueel Veilig Thuis raadplegen.	(VWS, 2016)
Stap 3	Gesprek met de cliënt: open zijn in je handelen, signalen bespreken met het kind en de ouders.	(VWS, 2016)
Stap 4	Wegen van het huiselijk geweld of de kindermishandeling, bij twijfel Veilig Thuis raadplegen: het risico, de aard en de ernst van het huiselijk geweld en de kindermishandeling inschatten.	(VWS, 2016)
Stap 5	Beslissen: hulp organiseren of melden: beslissen of je zelf passende hulp kunt bieden, andere hulp inschakelen, bespreken met ouders dat je een melding gaat maken en betekenis/doel hiervan uitleggen en het maken van een melding.	(VWS, 2016)
Kennis	Hieronder wordt het volgende verstaan: informatie, gegevens en bagage die de respondent nodig heeft om meer bekwaam te worden in zijn handelen in de stappen van de meldcode.	(Kol, z.d.) (Popeijus et al., 2006, p. 15) (Leeman et al., 2006)
Vaardigheden	Hieronder wordt het volgende verstaan: handigheden, kunnen, competenties en technieken die de respondent nog moet ontwikkelen om meer bekwaam te worden in zijn handelen in de stappen van de meldcode.	(Kol, z.d.) (Popeijus et al., 2006, p. 15) (Leeman et al., 2006)

Houdingsaspecten	Hieronder wordt het volgende verstaan: gedrag, instelling, opstelling, lichaamshouding en positie die de respondent nog moet ontwikkelen om meer bekwaam te worden in zijn handelen in de stappen van de meldcode.	(Kol, z.d.) (Popeijus et al., 2006, p. 15) (Leeman et al., 2006)
Hulpmiddelen	Hieronder wordt het volgende verstaan: instrument en handelswijze die de respondent nodig heeft om meer bekwaam te worden in zijn handelen in de stappen van de meldcode.	(Kol, z.d.) (Popeijus et al., 2006, p. 15) (Leeman et al., 2006)
Deskundigheidsbevordering	Alle activiteiten, werkvormen, die erop gericht zijn om meer bekwaam te worden bij het inzetten van de meldcode.	(Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk, z.d., p. 7)
Wie		
Eigen	Dat wat de respondent over en/of vanuit zichzelf zegt.	-
Leerkracht	Dat wat de respondent over en/of vanuit (andere) leerkrachten zegt.	-

Deelvraag 2: Met welke randvoorwaarden moet het samenwerkingsverband van gezinscoaches rekening houden bij het uitbreiden van hun deskundigheidsbevordering aan basisscholen?

Code	Betekenis	Bron
Wat		
Randvoorwaarde tijd	De hoeveelheid tijd die taken mogen kosten en de tijd die er momenteel beschikbaar is om de taken uit te voeren.	(Baars, z.d.)
Randvoorwaarde geld	Deze randvoorwaarde kijkt of het product binnen het huidige budget past en of er bepaald budget beschikbaar is voor een specifieke	(Baars, z.d.)

	taak.	
Randvoorwaarde kwaliteit	Het project zal aan bepaalde kwaliteitseisen moeten voldoen die voorafgaand aan het ontwikkelen van het product vastgesteld moeten worden.	(Baars, z.d.)
Overige	Het kan zijn dat er randvoorwaarden of aandachtspunten zijn waar de onderzoekers niet direct naar vragen in het interview, maar die wel van belang zijn voor het onderzoek. Deze vallen dan onder deze code.	-
Wie		
Eigen	Dat wat de respondent over en/of vanuit zichzelf zegt.	-
Ander	Dat wat de respondent over en/of vanuit een ander zegt.	-

Bijlage VI – Verklaring geheimhouding

Bijlage 7: Verklaring geheimhouding en zorgvuldige omgang met persoonsgegevens door studentonderzoeker

Onderzoek bij mensen of verzamelen van gegevens van mensen vereist bijzondere zorgvuldigheid. Om de privacy van betrokkenen te waarborgen, dien je als studentonderzoeker altijd vertrouwelijk en zorgvuldig met die informatie om te gaan.

Deze geheimhoudingsplicht geldt voor alle medewerkers in zorg en welzijn. Je verbindt je aan geheimhouding door het ondertekenen van deze verklaring.

In te vullen door student:

Studentnummer	524750
Naam	Lindy Claessens
Opleiding	HBO Pedagogiek
Geboortedatum	11-03-1996
Geboorteplaats	Venray

Hierbij verklaar ik dat:

- ik op de hoogte ben van de informatie en werkwijze zoals vastgelegd is in deze *Gedragcode*. Ik begrijp de informatie en werkwijze en zal me eraan houden zolang ik studeer aan de HAN;
- ik in dit kader aan niemand identificeerbaar zal openbaren wat mij tijdens het onderzoek is verteld of wat ik op een andere manier te weten ben gekomen;
- ik zorgvuldig en verantwoord omga met de onderzoeksgegevens en met de aan mij verleende toegang tot digitale gegevensdragers.

Datum	31-01-2017
Handtekening	Claessens

Bijlage 7: Verklaring geheimhouding en zorgvuldige omgang met persoonsgegevens door studentonderzoeker

Onderzoek bij mensen of verzamelen van gegevens van mensen vereist bijzondere zorgvuldigheid. Om de privacy van betrokkenen te waarborgen, dien je als studentonderzoeker altijd vertrouwelijk en zorgvuldig met die informatie om te gaan.

Deze geheimhoudingsplicht geldt voor alle medewerkers in zorg en welzijn. Je verbindt je aan geheimhouding door het ondertekenen van deze verklaring.

In te vullen door student:

Studentnummer	524760
Naam	Loes van den Heuvel
Opleiding	Pedagogiek
Geboortedatum	16-09-1996
Geboorteplaats	Venray

Hierbij verklaar ik dat:

- ik op de hoogte ben van de informatie en werkwijze zoals vastgelegd is in deze Gedragscode. Ik begrijp de informatie en werkwijze en zal me eraan houden zolang ik studeer aan de HAN;
- ik in dit kader aan niemand identificeerbaar zal openbaren wat mij tijdens het onderzoek is verteld of wat ik op een andere manier te weten ben gekomen;
- ik zorgvuldig en verantwoord omga met de onderzoeksgegevens en met de aan mij verleende toegang tot digitale gegevensdragers.

Datum	31-01-2017
Handtekening	